

შენ თუ არა, ვინ?!

მითხრობა

აკაკი მახარაძე

შენ თუ არა, ვინ?!

მოთხრობა

თბილისი
2015

ვუძღვნი ჩემს ძმას ვლადიმერ მახარაძეს,
რომელმაც შთამაგონა იდეა ამ ნაწარმოების
დანერისა...

ამ წიგნისა და ჩემი სამი წინა წიგნის რე-
დაქტორი გახლავთ ბატონი ოთარ ცინარიძე,
რომელიც გონებამახვილი, გულისხმიერი და
ჭკვიანი ადამიანია. მან დიდი შრომა ჩადო ჩემი
წიგნების რედაქტირებაში, რისთვისაც დიდ
მადლობას ვუხდი.

ავტორი.

გამომცემლობა „ივერიონი“. თბილისი. 2015.

„სიცოცხლე იმით კი არ იზომება, რამდენჯერ ჩაისუნთქავ, არამედ იმით, რამდენჯერ შეგეკვრა სუნთქვა“.

ლევ ტოლსტოი

...2012 წლის 21 მაისს კრასნოიარსკი-მოსკოვი-სოჭის მიმართულების მატარებლით ვიმოგზაურე.

მოსკოვში ჩემი დეიდაშვილის მოწვევით ვიყავი. ვაჟიშვილის დაბადების ოქროს წელს აღნიშნავდნენ. ჩემი დეიდაშვილი გვიან დაქორწინდა. შვილიც დიდხანს არ შეძენიათ. ხანგრძლივმა მკურნალობამ და თავშეკავებამ ბოლოს და ბოლოს შედეგი გამოიღო და მშვენიერი ვაჟიშვილი შეეძინათ. 1994 წლის 18 მაისი იყო. მაშინ დავთქვით, ბიჭის დაბადების ოქროს წელი ჩემი თამადობით უნდა გამართულიყო.

ჩემს დეიდაშვილს ბათუმში საკმაოდ გამოცდილი და სახელმოხვეჭილი ქირურგის სახელი აქვს. მან თავის დროზე მოსკოვში მიიღო სა-

მედიცინო განათლება და ორდინანტურაც იქვე გაიარა. გასული საუკუნის ოთხმოცდაათიანი წლების ბოლოს, ჩვენში არსებული ვითარების გამო, ცხოვრება გაჭირდა, მოიძალა ცხოვრების ჩვეული რიტმი, იმატა უმუშევრობამ, გაჭირვებამ და სიდუხჭირემ. მაშინ ძალიან ბევრს უჭირდა. რა თქმა უნდა, ჩემი დეიდაშვილიც გამონაკლისი არ ყოფილა. დეიდაშვილის ყოფილმა თანაკურსელმა და მეგობარმა, იმჟამად კი მოსკოვში ცნობილმა სამედიცინო სფეროს სახელმძღვანელო მუშაკმა, გაიგო რა მისი გაჭირვება და უმუშევრობა, მოსკოვის ერთ-ერთ პრესტიჟულ კლინიკაში თავისი დარგის მიხედვით სამუშაოდ მიიწვია.

ცდუნება დიდი იყო. მოსკოვში ამირანი /ასე ქვია დეიდაშვილს/ ოჯახს ეკონომიურადაც წელში გამართავდა, ცოდნასა და გამოცდილებასაც გაიღრმავებდა და უფრო დახელოვნებული დაუბრუნდებოდა მშობლიურ ქალაქს და დედასამშობლოს.

დეიდაშვილი გულანთებული პატრიოტი და ღირსეული მამულიშვილია. ერთად ვართ შეზღუდულები, ვიცე მისი სულისა და გონების ყოვე-

ლი მოძრაობა, მისი საქმისადმი თუ ქართული ცნობიერებისადმი მიდგომა, ეროვნულ-პატრიოტული შემართება და ნაკლად მიმაჩნდა, რომ ის შეძლებდა სამშობლოდან შორს დიდხანს ყოფნასა და ცხოვრებას.

როგორც ზემოთ აღვნიშნე, ცდუნება დიდი იყო. ბოლოს ის და მისი თანაკურსელი ყველა დეტალებსა და პირობებზე შეთანხმდნენ და აღნიშნულ კლინიკასთან ხელშეკრულება ც გაფორმდა.

უკვე მეთორმეტე წელია დეიდაშვილი მოსკოვში ცხოვრობს და საქმიანობს. იქვე გაუჩნდათ ქალიშვილი. ვაჟს კი უკვე 18 წელი შეუსრულდა.

ძველებს უთქვამთ: სიტყვა ოქროზე ძვირად ფასობსო. მეც არ მინდოდა სიტყვის გატეხა და პირობის დარღვევა. თანაც ჩემს ამირანს და სანდროს /ასე ქვია დეიდაშვილის ვაჟს/ როგორ დავაღალატებდი.

ერთი სიტყვით, ბევრი რომ არ გავაგრძელო, მოსკოვურმა ვოიაჟმა შთამბეჭდავად ჩაიარა. მოსკოვიც ვინახულე, მომნატრებოდა თურმე... მეც ხომ ერთხანს ამ ქალაქში ვსწავლობდი

და ვცხოვრობდი – ვეუფლებოდი ერთ-ერთი სამართალდამცავი სტრუქტურის რთულ, მაგრამ საპატიო პროფესიას, ვაგროვებდი ცოდნა-გამოცდილებას და ვხვეწდი უნარ-ჩვევებს.

დიდებული სუფრა გაიმართა. მინდა გითხრა, ძალ-ღონე არ დამიშურებია მოსკოვის ცენტრში, ქართულ რესტორანში, სუფრისთვის მეხელმძღვანელა და დამსწრეთათვის ტრადიციული ქართული სადღეგრძელოებიც შემეთავაზებინა.

დათვლილმა დღეებმა მალე გაირბინა და მე ისევ ქალაქ მოსკოვის ყაზანის რკინიგზის სადგურში ვდგავარ /სამხრეთის მიმართულებით მატარებლები მოსკოვის ამ სადგურიდან მიემართებიან/. გარს მახვევიან მოსკოველი ნათესავები და ახლად შეძენილი იქაური მეგობარ-ამხანაგები.

ჩემთან განსაკუთრებით სანდროსა და თინათინს /ჩემს რძალს ასე ჰქვია/ უჭირთ განშორება. მე ხომ მათ საყვარელი სამშობლოს დვრიტა ჩავუტანე, ნოსტალგია და მონატრება ცოტათი გაუუქარვე და დარდი შევუმსუბუქე.... რა ვქნა, მათგან ისევ მივდივარ და თან მიმაქვს

მათი გულის ნაწილი და მშობლიურობის ნატამალი. თავს იმით იმშვიდებენ, რომ ამირანს ორი წლის შემდეგ კონტრაქტი უმთავრდება და სამუდამოდ და სამარადჟამოდ დაუბრუნდებიან სამშობლოს, მშობლიურ გარემოს, უამრავ ნათესავ-მოყვარეებსა და მეგობრებს, ყველაფერს მშობლიურს, დედის რძესთან ერთად შეთვისებულსა და შესისხლხორცებულს...

თინათინმა და ამირანმა მშობლებთან და ახლობლებთან არა მარტო მხურვალე მოკითხვები გამომატანეს, არამედ უზარმაზარი, საჩუქრებით გაძეპგილი ჩანთა.

სანდროს ხელში ახლაც უპყრია, ჩემი, საგანგებოდ და სანიშნოდ შერჩეული დაბადების ოქროს წლისადმი მირთმეული საჩუქარი – მშვენივრად გაფორმებული და ილუსტრირებული „ვეფხისტყაოსანი“. მან მაშივე მიმიხვდა, აკი გამიხმო და შეთქმულივით მიჩურჩულა: ეს საჩუქარიც იყო და გაფრთხილებაც, რომ ქართველი ჭაბუკი მოსკოვური ცივილიზაციის „ჯუნგლებში“ არ გათქვეფილიყო, ყოველთვის და ყველგან ხსომებოდა „ვეფხისტყაოსანის“ დიადი სიბრძნე, წინაპართა სწორუპოვარი

საქმენი საგმირონი, მშობლიური ენის სიდიადე, მშობელი ერის სიქველე, დედა- საქართველოს მრავალფეროვნება, სიტკბო და განუმეორებლობა...რომ „როგორც უფალი სამშობლოც ერთია ქვეყანაზედა“...

მატარებლის გასვლის დროც დადგა. თინათინი, ამირანი და სანდრო გულმხურვალედ, მშობლიური ამბორით მეთხოვებიან. ხუთი წლის თამარი ხომ ველარ მომაშორეს... პანია ხელები ყელზე სუროსავით მომხვია და პატარა ტუჩების ცმაცუნით მეჩურჩულება: – ბებო დამიკოცნე, უთხარი მენატრება და მალე ჩამოვალო.

ასეთი ამაღლებული, დიადი, მონატრება-ნოსტალგიით გაჟღენთილი სითბოთი გაბრუებულმა მატარებლის ვაგონის კიბეზე ბოლო წამს ავხტი. კიდევ დიდხანს მესმოდა ბავშვის აღტაცებული, ცრემლნარევი შეძახილი და ვხედავდი უფროსების ლანდებს, ერთმანეთზე სახეარიდებულს, თითქოს არ უნდოდათო ცრემლდანამული თვალები ერთმანეთისთვის ეჩვენებინათ.

დიდხანს ვიდექი ფანჯარასთან. ბოლოს

ვაგონში შემოპარულმა ბინდმა და სიგრილემ ჩემი თვალები და გახურებული გრძნობა-გონება დააშოშმინა და დაამშვიდა. რეალობას დავუბრუნდი. მოვძებნე „ჩემი“ კუპე. ბარგი დავალაგე და ჩემთვის განკუთვნილ სანოლზე მოხერხებულად მოვკალათდი. არაფერზე ფიქრი არ მინდოდა. გამომშვიდობების განცდა და ეიფორია ჯერ არ გამქარვებოდა, გრძნობა-გონება ჯერ არ დამცხრალიყო და რალაცნაირ ეიფორულ განცხრომას განვიცდიდი.

დეიდაშვილს წინასწარ ებრუნა – საძინებელ ვაგონში ორსანოლიანი კუპე შეერჩია. ბილეთიც წინასწარ დაეჯავშნა. ცოტა რომ დავმშვიდდი, მხოლოდ მაშინ აღმოვაჩინე, რომ კუპეში მარტოდ არ ვიყავ. მეზობელ სანოლზე, ზურგშექცევით, მამაკაცი იწვა და მშვიდად ეძინა. გვარიანად ფშვინავდა.

... მატარებელი გასცდა მოსკოვს. მთელი დღე-ღამე უნდა მემგზავრა. ვაგონში ყველას ეძინა. ადამიანის ჭაჭანებაც არ იყო. გადავწყვიტე მოსვენება. ვაგონის გამცილებელს თეთრეული გამოვართვი, გავშალე, სპოტრუ-

ლი მაისური გადავიცვი და სანოლზე მოვთავს-
დი.

ვერ დავიძინე. ჯერ კიდევ ახლობლებთან
გამომშვიდობების შთაბეჭდილებები არ
გამნელებოდა და მეორეც, მატარებლის ბორ-
ბლების მონოტონური ტაკა-ტუკი და რელსე-
ბის გადაბმაზე გადასვლისას ვაგონის ღერძე-
ბის უსიამო, მჭახე ღრჭიალი ძილს მიქარვებდა.
ფიქრების ბურანში გახვეულს ძილ-ღვიძილი
დამეუფლა. ასე გაგრძელდა ერთ ხანს. ბოლოს,
ჩემმა კუპეს მეზობელმა ფშვინვა შეწყვიტა,
ეტყობა გაიღვიძა. მართლაც, უცნობი ფრთხ-
ილად წამოჯდა, ფლოსტები მოძებნა და კუ-
პედან ფეხაკრეფით გავიდა. მეც წოლა მომ-
წყინდა. ავდექ. სანოლი ნანილობრივ ავკეცე.
ლამის ნათურა ავანთე. ხელბარგიდან მინერ-
ალური წყლის – „ბორჯომის“ ბოთლი ამოვიღე,
დავლიე, ნარჩენი კი მაგიდაზე დავდგი. მაგი-
დაზე გაზეთები ელაგა, ერთი ავიღე და დათ-
ვალიერება დავიწყე. რამდენიმე ხნის შემდეგ
თანაკუპელი შემოვიდა. მჯდომარე რომ მნახა,
მომიბოდიშა: ეტყობა უნებლიეთ გაგაღვიძეთ,
საპირფარეშოში გასვლის აუცილებლობა რომ

არა, როგორ დავუშვებდი თქვენს შენუხებასო. მანაც ნაწილობრივ აკეცა საწოლი და ჩამოჯდა.

გაზეთი თავის ადგილას დავაბრუნე. მინერალური წყალი კვლავ ჩამოვასხი და სვენებ-სვენებით დავლიე.

უცნობმა „ბორჯომის“ ბოთლს თვალი შეაელო. უეცრად ნირი ეცვალა, თვალებიც კი გაუფართოვდა. საგრძნობლად ათრთოლებული ხელით ბოთლი აიტაცა და ეტიკეტის წარწერებს ჩააკვირდა. ჩაიკითხა. ერთი ღრმად ამოიქნემა და მორიდებით მკითხა:

– შეიძლება ერთი ყლუპი მოვსვა?.. მე თანხმობა თავის დაკვრით დავუდასტურე. სუფთა ჭიქა მოძებნა. მინერალური წყალი ჩამოასხა. ღვინის დეგუსტატორივით ფაქიზად დაყნოსა. წყალი პირში შეიგუბა, დააგემოვნა და დიდი ყლუპით გადაუშვა ყელში, ისე როგორც წყურვილით დამაშვრალი, დანაფებით ჭიქა დაცალა. ესიამოვნა, თვალეში სინათლის ნაპერწკალი ჩაიგუბა, ტუჩები აანკლაპუნა და ალტკინებებულმა მომმართა:

- ეს ნამდვილი „ბორჯომია“! აქ საიდან?!...
- რატომ გაგიკვირდათ? ჩემია. მიირთვით,

შეგერგოთ. მიყვარს მინერალური წყალი, თან დამაქვს ხოლმე.

– ბორჯომის ნამდვილი მინერალური წყალია... გამიკვირდა, შენ მოსკოვიდან მოდიხარ, „ბორჯომი“ აქ საიდან?! ერთი პირობა გულში გამკრა თბილისი-ბათუმის მატარებლის ვაგონში ხომ არ ვარ, მეთქი.

– წყალი ნამდვილად საქართველოდანაა ჩამოტანილი, ნატურალურია, - და უეცრად გონება გამინათდა. ჩავნვდი ჩემი თანამგზავრის გაკვირვების მიზეზს: ჩვენი ერისა და სახელმწიფოს მიერ საზოგადოებრივ – პოლიტიკური და ეკონომიკური განვითარების პროგრესული, ევროპული გზის არჩევანისა და „რუსულ სამყაროში“ დარჩენაზე უარის თქმის გამო, 2006 წლის დამდეგს, რუსეთის ფედერაციამ, დასჯის მიზნით, საქართველოს სავაჭრო-ეკონომიკური ემბარგო გამოუცხადა. აკრძალა ნებისმიერი საქონლის, მათ შორის ქართული ღვინის და მინერალური წყლების რუსეთის ტერიტორიაზე შეტანა. სხვათა შორის, მოსკოვშიც ბევრს გაუკვირდა სანდროს საიუბილეო ბანკეტზე ქართული ღვინო და „ბორჯომი“. სწორედ

ამიტომ გაიკვირვა ჩემმა უცნობმა თანამგზავრმა „ბორჯომის“ ქონა მატარებლის კუპეში.

– თქვენ გაიხარეთ! რამდენი წელია ნატურალური ქართული პროდუქტი, მათ შორის მინერალური წყალიც არ დამიგემოვნებია! ეს ჩემთვის მართლაც რომ მოულოდნელი სიურპრიზია! – თქვა, ისევ ჩამოისხა, ახლა უკვე მოურიდებლად დაენაფა მშობლიური მიწის ნაჟურს. თითქოს დიდი ხნის მწყურვალმა წყურვილი მოიკლა, სული ჩაიბრუნა, გრძნობა – გონება დაიმშვიდა... საგრძნობლად ათრთოლებული ხმით, რუსულად მკითხა :

– უკაცრავად, თქვენ ქართველი ბრძანდებით?!

– კი ბატონი, ქართველი ვარ! – ქართულად ვუპასუხე და მხოლოდ ახლა დავაკვირდი ჩემი უცნობი თანამგზავრის ოვალურ, შავგვრემან სახეს, ოდნავ კეხიან ქართულ ცხვირს, დიდრონ, ბრიალა შავ თვალებს, გამვილდულ შავ წარბ-წამწამს, ოდნავ შემელოტებულ, შეჭალარავებულ, ხუჭუჭა თმას და ეს ყველაფერი სარწმუნო საბუთად მივიჩნიე, რომ მეფიქრა: ჩემს წინაშე ნამდვილად ქართველი ზის.

ვგრძნობდი: თანამემამულესთან მოულოდნელმა შეხვედრამ ჩემი თანაკუპელი ააღელვა, ამის დამალვა არც უცდია, გრძნობამორეულმა მომმართა :

– უფალმა დაგლოცოს, ჩემო კეთილო კაცო! თითქმის ოცდაათი წელია მადლიანი, გამართული, უაქცენტოდ წარმოთქმული ქართული სიტყვა აღარ მსმენია! მომნატრებია ჩემი ქართული... – სევდანარევ წარმოთქმულს ერთი ლაზათიანი, ნოსტალგიითა გაჟღენთილი, ოხვრაც ამოაყოლა, ოდნავ ათრთოლებული ხელი გამომიწოდა და მისი ვინაობაც გამანდო:

– გოჩა ლაცაბიძე წარმოშობით ხაშურიდან!..

მეც მოწინებით ჩამოვართვი ხელი და მისებურ მანერაზევე მივუგე:

– ლადო მდინარაძე ბათუმიდან!

გოჩა მიმიხვდა სიანციტ თქმულ იუმორს, ჩაიცინა და ისევ აქოთქოთდა:

– რამდენი ხანი გავიდა, რამდენი წელინადი... როგორ მონატრებია ყურს ქართულის მოსმენა და თვალს – ქართველის ხილვა. შენ გაიხარე, შენა! მატარებელში, ასე უცაბედად,

არ ველოდი თანამემამულესთან შეხვედრას!

ერთმანეთის გაცნობის აღსანიშნავად, ტრადიციულად გულღია და მგრძობიარე ქართველის კვალობაზე, გოჩას პურობა შევთავაზე, – დავილოცოთ, მეტეხი. ამოვალაგე ჩემი საგზალი. თინათინს საგანგებოდ შეერჩია და ჩანთაში სათუთად ჩაელაგებინა ტაბაკად მოხარშული დედალი, დაბრანული იმერული ხაჭაპური, მოსკოვური სალათა, ჩვენში რომ ვინიგრეტს ეძახიან, ძეხვეულობა, ფოლგაში შეხვეული კიტრის მწნილი, მწვანილი და სამი ქართული შოთი. ამასთან არ დავინწყებოდა ერთჯერადი თეფშ-ჭიქა-დანა-ჩანგლის კრებული და სამგზავრო დანაც კი...ხოლო ამირანს მარიფათად ორი ბოთლი შესანიშნავი მარკის არაყი ჩაედო.

გოჩამაც მისი საგზალი ამოალაგა. მაგიდა სახელდახელოდ გაიწყო. მგზავრის კვალობაზე ავ თვალს არ ენახებოდა...

არაყი ჭიქებში ჩამოვასხი. სამგზავრო ჩანთიდან კიდევ „ბორჯომის“ ორი ბოთლი ამოვდგი. „ბორჯომიც“ ჩამოვასხი. ქართული სტუმართმოყვარეობისა და ზრდილობის ეტიკეტის გათვალისწინებით, პირველი სადღეგრ-

ძელოს თქმა გოჩას შევთავაზე. ერთმანეთის საპირისპიროდ მოხერხებულად მოვკალათდით. ჯერ იუარა, მაგრამ მალევე დამყაბულდა, ეტყობოდა პირველობას ჩვეული იყო. წამოდგა. სასმისი აიღო, ჩაახველა, ყელის ჩანმენდა უნდოდა, ალბათ, რომ სადღეგრძელოს თქმისას ხმა არ გაბზაროდა და დაინყო:

– ბატონო ლადო, ჩემთვის სასიამოვნო სიურპრიზია მატერებლის კუბეში თანამემამულესთან მოულოდნელი შეხვედრა და დამგზავრება. ჩვენი გაცნობისა იყოს! – თქმა და რუსული მანერით, გაქნევით, ერთი მოთქმით გამოსცალა სასმისი.

– ჩემთვისაც სასიამოვნოა ამ შეზღუდულ სივრცეში თანამემამულესთან შეხვედრა! კეთილი იყოს ჩვენი გაცნობა! – რიხით ვთქვი და მეც ოფიცრის მანერაზე ერთი „ზალპით“ გადავკარ.

„ზალპით“ გადაკვრა ახალგაცნობილ თანამემამულეს არ გამოჰარვია. ამათვალ-ჩამათვალეირა, ჩემი სრული აღნაგობის შემხედვარემ, ცოტა გაიოცა კიდევ. ტაქტიანად, მაგრამ შემპარავად მკითხა:

– ბატონო ლადო, თქვენი არაყის დაღევის მანერით თუ ვიმსჯელებთ, სამხედრო მოსამსახურე უნდა იყოთ, თანაც ძველი ტრადიციების ოფიცერი. მე თავი არ გამომიდია და გულლიად მოვახსენე:

– მართალი ბრძანდებით, მე ძველი თაობის ოფიცერი ვარ. ამჟამად უკვე თადარიგში ვიმყოფები, მაგრამ ხომ გაგიგონიათ რუსული ანდაზა: „ძველ გამოცდილებას და ჩვევებს ადვილად ვერ გაანიავენ და ვერც არაყივით დაღევ“, – იუმორნარევი ნათქვამი გოჩას მოენონა. მხარზე მომითათუნა. ჭიქებში არაყი მეორედ ჩამოვასხი. გოჩამ თამაღობის გაგრძელება იუარა, მე შემომთავაზა. მეც ჭიქა ავიღე და სადღეგრძელო შევთავაზე:

– ამით ჩვენს სამშობლოს გაუმარჯოს! მადლიან და საფიცარ მამულ-დედულს შემოვევლე! მის მონატრებასა და გულისამაფორიაქებელ სიყვარულს გაუმარჯოს... ვითომ სიტყვები გამომელია, დაფეთებუღივით, სასწრაფოდ გადავკარ არაყი. ცოდვა გამხელიღი სჯობიაო, და მეც ასე განგებ მოვიქეცი: მაინტერესებდა გამერკვია, რამდენად შერჩა საქართველოში

დიდი ხნით არმყოფ ქართველს მისდამი სიყვარული თუ ნოსტალგია. ამიტომაც მოკრძალებულად ვთქვი სამშობლოს სადღეგრძელო. მოხარშული დედალი ქართულ მანერაზე ხელით დავხლიჩე,

ერთჯერად თეფშზე დავანყე და გოჩას შევთავაზე, – მიირთვით-მეთქი. გოჩას რეაქციას ვაკვირდებოდი. ის საგრძნობლად ღელავდა, ეტყობოდა საჭირო სიტყვებს ეძებდა, ან იქნებ გრძნობას ვერ მოერია, ბოლოს წამოდგა, შევსებული ჭიქა ხელში აიღო და დაბალი, მიბნედილი ხმით წარმოთქვა:

– ჩემო ლადო, ამით მშობლიურ მიწას, ქართულ ანბანს და ჩვენს დედაეკლესიას გაუმარჯოს! ეს სამეული ქართულობის უკვდავების დვრიტაა და მისი მარადიულობა შევთხოვოთ უფალს! – თვალები ჯერ გაუბრწყინდა, შემდეგ მოუწყალიანდა, ეტყობა ეს თვითონაც იგრძნო, მზერა ამარიდა და არაყი მოუთმენლად გადაკრა. გოჩას ხმა აღარ ამოუღია. კედელს მიყრდნობილი, ერთხანს წყვილიაღს თვალმოუწყვეტლივ გასცქეროდა. ბოლოს, ეტყობა, მონყინდა „მორბენალი“ ელექტროსადენებისა

და კავშირგაბმულობის ბოძებისთვის მზერა. უსიტყვოდ ადგა. საკიდარზე ლაბადა მოიძია, ჯიბიდან სიგარეტი და სანთებელა ამოიღო, მეც შემომთავაზა, - თუ მონევთ სიგარეტსო. უარი ვუთხარი, - არ ვენევი, მეთქი. კეთილიო, - თავისთვის ჩაილაპარაკა და კუპედან უხმაუროდ გავიდა, კარიც მიიხურა.

მე ბევრი რამ მსმენოდა სამშობლოდან შორს გადახვენილი თანამემამულე – ემიგრანტებზე, მათ ხვედრზე. მუდამ თანმდევი სევდისა და ნოსტალგიის შესახებ. გუმანით მივხვდი: ჩემს წინ ტიპიური ქართველი ემიგრანტია. მოვისურვე მასთან დაახლოება, მისი ემიგრანტული გუნება-განწყობის შესწავლა და კიდევ ბევრ, ჩემთვის საინტერესო კითხვაზე პასუხის მიღება. მისი ვინაობის შესახებ ცნობისმოყვარეობის დაკმაყოფილებაც, რა თქმა უნდა.

ოცი წუთის შემდეგ გოჩა კუპეში შემობრუნდა. საგრძნობლად დაწყნარებული და დამშვიდებული მეჩვენა.

მატარებელი კი მიქროდა. ბორბლების მონოტონური ტაკა-ტუკიდა არღვევდა ვაგონში გამეფებულ სამარისებულ სიჩუმეს.

შუა ღამე იყო.

ყველას ეძინა.

მხოლოდ ორ ქართველს არ ეძინა. ერთს – სამშობლოს ძირს ძირთაგანს, მისი ბედისა და უბედობის გამზიარებელს, მისი ტკივილებით გულ და ძარღვატკიებულს, მის არმიმტოვებელს,

ბევრჯერ სისხლ-ოფლ-ცრემლნანთხევს და მეორეს – ნებაყოფლობით სამშობლოსგან სვე-მივინყებულს და ფესვმოგლეჯილს, იოლი და უკეთესი საცხოვრებელი პირობების მაძიებელს, რუსეთის შორეულ ტრამალებში გადახვეწილს.

ის, რომ გოჩა დიდი ხანია ემიგრაციაშია, დაკვირვებული კაცი იოლად შეამჩნევდა. გოჩას ქცევისა და საუბრის მანერები ტრადიციული ქართველის მანერებისაგან მკვეთრად განსხვავებული ჰქონდა. ქართულად საუბრობდა ქართული ენისთვის დამახასიათებელი ჟღერადობისა და ხმოვანებისათვის შეუფერებლად რბილად, გაკიდებულად, სუფთა სლავური აქცენტითა და ტონალობით. გოჩას ხმის ტემბრი და ქართული სიტყვებისთვის უჩვეულო,

მოჩლექილი რბილი ჟღერადობა, სიმართლე გითხრათ, სახალისო მოსასმენიც კი იყო, უწყინარი ღიმილის მომგვრელი.

სადღეგრძელოს თქმის პირველობის დაჩემება ხელიდან აღარ გამიშვია. ჭიქები შევაფსე. გოჩასაც შევთავაზე და წამოვდექ:

– ჩემო გოჩა, ახლა საქართველოს პირმშოს – ქართველის სადღეგრძელო მინდა შემოგთავაზო! ქართველ მამაკაცსა და ქართველ მანდილოსანს გაუმარჯოს! ქართველში ქართული სულის სიდიადესა და უკვდავებისა იყოს! მილიონობით წელია, რაც ქართულ მინაზე, კავკასიაში, ქართველთა წინაპარი დამკვიდრდა. ეს დმანისისა და კიდევ სხვა ბევრი არქეოლოგიური აღმოჩენებითაც დადასტურდა. ქართველი ორგანულად შეერწყა და შეესისხლხორცა მშობლიურ, ენდემურ, ქართულ გარემოს, მის მთასა და ბარს. მისი ორგანული, განუყოფელი ნაწილი გახდა. ქართველი კაცის ხასიათი ბუნების მრავალფეროვნების და სიდიადის ადეკვატური გახდა, დიდგორობი მთების სიამაყე და დაჭაობებული დაბლობის სუნი ერთდროულად რომ მუდამ თან დაყვებოდა. ქართ-

ველი მხოლოდ საქართველოში იფურჩქნება ბოლომდე, სრულყოფილად ვითარდება, სრულად ავლენს მის ნიჭსა და უნარ-ჩვევებს. ქართველობის უკვდავებასა და არგადაშენებას გაუმარჯოს! ქართველი ერის, როგორც უძველესი და ცივილიზაციის სათავეებთან მდგომი ერის სიდიადეს გაუმარჯოს! მისი უძველესი ხნიანობა რომ მის ობლობასაც უდებს სათავეს:

**„... ფინიკიელნი, აქადელნი და შუმერები,
ხეთა, ურარტუ, ქანაანი, ხვატი ტიგროსის,
მეგვიპტელნი და სხვანიც მრავალი
შემოგძახიან, – ისევ ანთიხარ?! ისევ ცის
თვალეbs ენანავები!
მიუნვდომელო სულო ქართულო,
ენტე მარადის!“**

სტროფი ხმადაბლა, მაგრამ მთელი ემოციითა და გრძნობით ჩავაბუღებულე, სულიც კი შემეკრა, ამიტომ გოჩას რეაქციას აღარ დავლოდებივარ, არც ტრადიციულად ჭიქა-ჭიქაზე მივუჭახუნე, გადავკარ და მოკლედ და ხმიანად ამოვისუნთქე. დავჯექი. ერთი ნაჭერი ქათ-

მის ხორცი მივაყოლე და გავირინდე. ვითომ ფანჯარაში ვიცქირებოდი, ისე კი აღმაცერად გოჩას მზერასა და სახეს ვჭამდი, არ მინდოდა მისი გამომეტყველების, მისი ძარღვის ერთი შეტოკებაც კი გამომპარებოდა. ვალიარებ, ამას ერთობ აზარტული ჟინითა და შენიღბული ცნობისმოყვარეობითაც კი ვაკეთებდი.

ჩემმა სადღეგრძელომ გოჩას გულისა და სულის ბოლო კუნჭულებსაც უნია, ტვინი და გრძნობა-გონება დაუზაფრა, გული აუჩქროლა და სისხლი აუდულა. მაგრამ, ვაი, რომ მხოლოდ წამიერად. მხოლოდ ერთი წუთით წაუხდა ნირი, მხოლოდ ერთხელ სახე მოელუშა, ელვის უსწრაფესად თვალები მიაშტერა შორეთს, მხოლოდ ერთი გაელვება ძარღვები დაებერა, წარბი აუთამაშდა, აეზიდა, მაგრამ მალევე თავი ხელში აიყვანა. გრძნობები მოთოკა. მეტი თუ არაფერი, გარეგნული სიმშვიდე და ხასიათის შეუვალობა შეინარჩუნა. ისე, კი, ეტყობოდა არასტანდარტულ, არაორდინალურ პირობებში ხშირად უწევდა ყოფნა. ჩანდა, ბევრჯერ დასჭირვებია გრძნობებისა და ემოციების მოთოკვა. ჭეშმარიტი ნაფიქრ-ნააზრე-

ვის არგამხელა, თანამოსაუბრისგან დამალვა. ისე კი დაკვირვებული და ადამიანის ფსიქიკის თავისებურებათა მცოდნე კაცი ადვილად იგუ-მანებდა, რომ გარეგნული სიმშვიდის და შეუ-ვალობის საფარქვეშ იმალებოდა აფორიაქებუ-ლი სული, აძგერებული გული, აწენილი გრძნო-ბა-გონება და რაც მთავარია, სული – ადამიან-ის ბუნების და აზრთა მოძრაობის უტყუარი და უჩინარი სარკე. სული მრავალფერი: სპეციაკი, აფორიაქებული, მონამლული, ცოდვის მორევ-ში ჩაძირული, გამათხოვრებული...

გოჩამ შეძლო თავის მოთოკვა. გრძნობების მოდრეკა და მოჩვენებითი სულის სიმხნევის შე-ნარჩუნება. მისი სულისა და გრძნობა-გონების მოძრაობა მხოლოდ იმან გასცა, რომ უს-იტყვოდ, ერთი გაქნევით, ზალპად შესვა მთე-ლი ჭიქა არაყი. ერთიც ღრმად ამოისუნთქა. არ დააყოლა მისაჭმელი. რუსული მანერით, მხ-ოლოდ მარცხენა ხელის ზურგი ცხირზე მიიდო და მისი „სურნელება“ ხარბად, ხმაურით შეის-უნთქა.

ჩამოვარდნილი სიჩუმისა და გოჩას აღელვე-ბის მიზეზი ჩემი წარმოთქმული სადღეგრ-

ძელო იყო. გამოგიტყდებით: საქართველოს სადღეგრძელო, არსებულ გარემოებაში, გადამეტებული პათოსით განგებ, შეგნებულად წარმოვთქვი. ის გათვლილი იყო ემიგრანტის მოსასმენად და მისი რეაქციის შესამონმებლად, აგრეთვე ჩემი ცნობისმოყვარეობის დასაკმაყოფილებლად იყო გამოზნული და თანამოსაუბრის გულახდილობისკენ გამოსაწვევად გათვლილი.

ჩემმა განზრახვამ მიზანს უწია. გოჩა ღრმად ჩაფიქრდა. მგონი, ჩემთან შეხვედრასა და გაცნობას კიდევ ნანობდა. ვგონებ, მას მშვიდი მგზავრობა უნდოდა, მე კი იდილია დავურღვიე. დიდი ხნის წინათ მივიწყებული, მახსოვრობის ფსკერზე დაღექილი, განსხვავებული ცხოვრების პირობებისა და წესების, ახალი რეალობის აღქმისა და შესისხლხორცება-გათავისების გამო ფერფლნაყრილი უწინდელი, საქართველოსეული გრძნობები და განცდები მესხიერებიდან ამოვუტივტივე, გავუშიშვლე და ახლებურად გავუმძაფრე კაი ხნის უკვე მივიწყებული, მონატრების მწველი ფიქრები. ეს მას ნამდვილად არ სჭირდებოდა, არც

უნდოდა. არ უნდოდა უცნობი, შემთხვევით შეხვედრილ-დამგზავრებული თანამემამულისთვის გულის გადაშლა და განცდებსა თუ გრძნობებზე საუბარი, მაგრამ გრძნობდა, რომ ამას ვერ ასცდებოდა და ალბათ, უფრო ამიტომაც ჩაფიქრდა. მე, უხერხული სიტუაციის განმუხტვის მიზნით, ვითონ აქ არაფერიო, ჩემი მოსკოვური შთაბეჭდილებების მოყოლას შევუდექ:

– 1994 წლიდან მოსკოვში აღარ ვყოფილვარ. დიდი ძვრები მომხდარა. ისეთი შთაბეჭდილება დამრჩა, თითქოს ქალაქი ხელმეორედ აუშენებიათ. ბევრი ცათამბჯენი გაჩენილა. ყოფითი ცხოვრებაც გაუმჯობესებული მეჩვენა. ხალხიც იმდენად მოლუშული და სასონარკვეთილი აღარ ჩანს, ვიდრე კრიზისისა და ფინანსური დეფოლტის პირველ წლებში... საუბრის განყენებულ თემაზე გადატანა გოჩას მოენონა, გამოცოცხლდა. ხალხით აიტაცა ახალ თემაზე საუბრის წამოწყება, ისე კი წამდვილად მიხვდა, რომ ეს უხერხული სიტუაციის განმუხტვისათვის იყო გამიზნული.

– მართალი ბრძანდებით. მოსკოვსა და

საერთოდ რუსეთის დიდ სამრეწველო ქალაქებში ცხოვრების დონე შესამჩნევი გახდა. ხალხის ყოფითი პირობებიც გაუმჯობესდა. ბევრმაც დააგროვა კაპიტალი, მაგრამ მკვეთრად თვალშისაცემია სიმდიდრის და საერთოდ მატერიალური დოვლათის არათანაბარი განაწილება მოსახლეობის სხვადასხვა ფენებს შორის. ერთნი უსაშველოდ გამდიდრდნენ, მეორენი კი საგრძნობლად გაღარიბდნენ. განსაკუთრებით უჭირს სოფლის მოსახლეობას.

– რუსეთში თუ არსებობს მოსახლეობის საშუალო ფენა? როგორია მათი მატერიალური და სოციალური მდგომარეობა?

– კი, იგრძნობა საშუალო ფენის არსებობა, მაგრამ ეს ფენა არასტაბილური და სუსტია. ამ ფენის წარმომადგენლები დაცული არ არიან. მსხვილ ბიზნესს შეუძლია სულ ადვილად ჩაყლაპოს საშუალო და მცირე ბიზნესი ან შეიძლება ნებისმიერ დროს გააკოტროს.

– მაინც რატომ?

– რუსეთში კრიმინალური ბიზნესი, მონოპოლიებს შორის კარტელური გარიგება და სახელისუფლებო კორუფცია, საუბედუროდ,

ჩვეულებრივი მოვლენაა. არ მუშაობს ანტიმონოპოლიური სამსახური. ხშირია რეკეტი და ყაჩაღური თავდასხმები. ამას ხელს უწყობს მთელს რუსეთში, განსაკუთრებით კი რეგიონებში, ხალხში ძველი, საბჭოური მენტალიტეტისა და მიდგომების შენარჩუნება. ცხოვრების პირობებიც იგივე დარჩა, რაც მეოცე საუკუნის ოთხმოციან წლებში იყო...

– საბჭოური მენტალიტეტისა და ეროვნებისაგან თავის დაღწევა რატომ ვერ მოხერხდა?

– ეს ბევრ ფაქტორზეა დამოკიდებული. ისე კი მიზეზი რუსული საზოგადოების თავისებურებებში და ტრადიციულ, ეროვნულ მენტალიტეტში უნდა ვეძებოთ. ზედა ფენები, ეგრეთ წოდებული კომუნისტურ-პარტიული ნომენკლატურა ადრეც მიჩვეული იყო განცხრომით, ფუფუნებაში ცხოვრებას. მეოცე საუკუნის ბოლოსა და ოცდამეერთე საუკუნის დასაწყისში რუსეთში კრიმინალი როგორ მძვინვარებდა საყოველთაოდაა ცნობილი. სახელმწიფო ხელისუფლების სისუსტემ, ქვეყანაში შექმნილმა გაუსაძლისმა ეკონომიკურ-

მა და სოციალურმა კრიზისმა განაპირობა ის, რომ მომძღვარებულმა კრიმინალმა შეაღწია უმაღლესი და რეგიონალური ხელისუფლების შტოებში. ერთი სიტყვით, მოხდა ხელისუფლებისა და კრიმინალის, კრიმინალისა და ბიზნესის შერწყმა... ამ საერთო განუკითხაობისა და მატერიალური დოვლათის დატაცება-გადანაწილების პირობებში ხალხი აღარავის ახსოვდა. ახლა მდგომარეობა საგრძნობლად შეცვლილია, მაგრამ საშუალო და მცირე ბიზნესი კვლავ დაუცველი და ადვილად მოწყვლადია, როგორც არაკეთილსინდისიერი სახელმწიფო მოხელეების, ასევე დიდი ბიზნესისა თუ კარტელური გარიგებების გამო. კრიმინალი და კორუფცია ისევ რჩება ქვეყნის მთავარ პრობლემად და დღევანდელი ხელისუფლების მთავარ გამონწვევად... ამას ისიც ემატება, რომ საშუალო ფენისთვის ყოფითი ფასეულობების შენარჩუნება და ცხოვრების პირობების გაუმჯობესებაა მთავარი. მათი მიზანია ისეთი პირობების შექმნა, რომ მაძღრად და უდარდელად იცხოვრონ. ხოლო დაბალი ფენა, რომელიც ადრეც არ იკლავდა თავს ცხოვრების

პირობების და დონის რადიკალური გაუმჯობესებისათვის, ისწრაფვის ქონდეს საცხოვრისი /როგორც აქ ამბობენ ხოლმე – თავს ზემოთ სახურავი/ და სტაბილური საშუალო შემოსავალი. ამ ფენებში გავრცელდა მოთხოვნილებათა, ეგრეთწოდებული „სამეულის“ პრინციპი:

- რა დავლიო;
- რა დავაყოლო /რა მივაჭამო არაყს/;
- ვისთან ერთად გავათიო ღამე /თუ მარტივად ვიტყვით, სექსუალური პარტნიორის ყოლა/. რას იზამ, ეს რუსი „ობივატელის“ და „მემქანის“ ჩამოყალიბებული მენტალიტეცია და ამას მყარი ისტორიული და სოციალური საფუძველიც აქვს.

- რაც შეეხება კრიმინალს?!
- კრიმინალი ძველებურად ყვავის, უფრო დახვეწილ და საშიშ ფორმებს იღებს.

- რას გულისხმობთ?
- რას?! რუსეთში, მეოცე საუკუნის ბოლოს რაც მოხდა უკვე გითხარი – კრიმინალი შეერწყა ბიზნესსა და ხელისუფლებას, ესე იგი კრიმინალური ავტორიტეტები უკანონო

გზებით დაეუფლნენ ქონებას და ამჟამად უმდიდრესი ბიზნესმენები არიან, ხოლო უფრო განვითარებულმა, მოქნილმა და დახვეწილმა კრიმინალურმა ავტორიტეტებმა შეაღწიეს სახელისუფლებო ეშელონებში და თბილ სავარძლებში მოიკალათეს. ახლა ისინი მსხვილი მესკუთრეები და ბიზნესმენები, გავლენიანი თანამდებობის პირები და პოლიტიკოსები არიან. ამიტომაც რომ, საუბედუროდ, რუსეთში დღესაც ყვავის როგორც ელიტარული, ასევე ყოფითი კორუფცია და მექრთამეობა.

– თქვენ ერთ-ერთ საუბარში თქვით, საშუალო ფენისა და ბიზნესის მდგომარეობა არამდგრადია, შეიძლება ნებისმიერ დროს გაკოტრდესო, ეს რა მიზეზით შეიძლება მოხდეს?

– უბრალოდ. მსხვილი და საშუალო ბიზნესის ინტერესები თუ გადაიკვეთა, მსხვილი ბიზნესი თავისუფლად გადაყლაპავს უფრო მცირესა და დაუცველს, რადგან მის ხელშია როგორც

სახელისუფლებო, ასევე ფინანსური სადავეები. მართალია, ანტიმონოპოლიური და ანტიკორუფციული სამსახურებიცაა შექმნილი,

მაგრამ ისინი უსუსურნი და არაეფექტურები არიან.

ვიფიქრე, მე და გოჩა საკმაოდ გავუშინაურ-დით ერთმანეთს-მეთქი, ამიტომ გადავწყვიტე უფრო კონკრეტული, ჩემთვის საინტერესო კითხვების დასმა.

– ბატონო გოჩა! თქვენ დიდი ხანია რუსეთში ცხოვრობთ და მოღვაწეობთ?! აქ რა საქმით ხართ დაკავებული? – ვკითხე, მაგრამ ნაკლები იმედი მქონდა, რომ გულლიად მიპასუხებდა.

– მე, როგორც უკვე გითხარით, წარმოშობით ხაშურის რაიონიდან ვარ. მამაჩემი საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი იყო. მშობლებს ქალ-ვაჟი ვყავდით. როგორც ერთადერთი ვაჟი ფუფუნებაში ვიზრდებოდი. მამის წყალობით, ოჯახს არაფერი აკლდა. დავამთავრე საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტი ინჟინერ-მშენებლის სპეციალობით. მოგეხსენებათ, ეს სპეციალობა, იმ დროს, ერთ-ერთ პრესტიჟულ და მოთხოვნად სპეციალობად ითვლებოდა. ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ ჯარში გამინვიეს. ქალაქ კრასნოირსკში, ერთ-ერთ სამხედრო ნაწილში

ვმსახურობდი უმცროსი ოფიცრის რანგში /მაშინ, სამხედრო კათედრაზე სწავლების გავლის შემდეგ კურსდამთავრებულებს ოფიცრის პირველადი – თადარიგის უმცროსი ლეიტენანტის ჩინი ენიჭებოდათ/. დემობილიზაციის შემდეგ სახლში დავბრუნდი. მამის ავტორიტეტისა და კავშირების წყალობით, ხაშურის ერთერთ ქარხანაში დავინყე მუშაობა. მეოცე საუკუნის ბოლოს, როგორც თვითონაც იცით, საბჭოთა კავშირი დაიშალა. ტრადიციული, საყოველთაო, სახელმწიფო საკუთრებაზე დაფუძნებული მეურნეობის დარგები, მათ შორის სოფლის მეურნეობაც მოიშალა. ოჯახებში შემოსავალმა იკლო... სამუშაო ადგილები შემცირდა. ამას დაერთო ჯერ ცხინვალის არეულობა, შემდეგ კი აფხაზეთის ომი. მე ფუფუნებასა და კარგ ცხოვრებას შეჩვეული, ვერ შევეგუე სიღარიბესა და უმუშევრობას. ჯერ საქართველოს სხვა ქალაქებში ვცაადე ბედი, მაგრამ იქ დასაქმება ან რაიმე წარმატების მიღწევა ძალიან რთული აღმიჩნდა. ადამიანისგან მოითხოვდა გონებრივი და ფიზიკური ძალების მაქსიმალურ დაძაბვას. აფხაზეთში შეიარაღებული კონ-

ფლიქტი დღითოდღე მწვავედებოდა, საყოველ-
თაო მობილიზაციის გამოცხადებაც არ იყო
შორეული პერსპექტივა. ჩავთვალე, რომ ბედი
და ცხოვრების საარსებო საშუალება საზღვარ-
გარეთ უნდა მეძია. მაშინ საქართველოდან ამ
მიზნით ბევრი წავიდა. განერიდა არეულობას,
სიღარიბესა და უპერსპექტივობას. მეც გა-
დავწყვიტე ჩემი უნარისა და შესაძლებლობის
რუსეთში მოსინჯვა. უკეთესი და შედარებით
იოლი ცხოვრების პერსპექტივები მხიბლავდა...

– კრასნოიარსკში, შორეულ ციმბირში, რა
ბედმა გადაგაგდო?

– როგორც გითხარით, ჯარში კრას-
ნოიარსკში ვმსახურობდი. ჩემი ნაწილის
ერთ-ერთი ოფიცრის ქალიშვილთან ვმეგო-
ბრობდი. დემობილიზაციის შემდეგ რამდენიმე
თვე მასთან დავრჩი. შეგვიყვარდა ერთმანეთი.
ცოლად შერთვაზე თავი შევიკავე, ვინაიდან
ჩემი მშობლები კატეგორიულად წინააღმდეგნი
იყვნენ. მეგობრულად დავშორდით. ერთმანეთ-
თან მიმონწერა გვქონდა. როცა საქართველოში
ვითარება აირია და ცხოვრება გაჭირდა, მაშინ
ამ შანსის გამოყენება გადავწყვიტე. დავუკავ-

შირდი. მოვილაპარაკეთ და 1992 წლის გაზაფხულზე უკვე კრასნოიარსკში ამოვყავი თავი. მშობლები სახლიდან წასვლაზე, რა თქმა უნდა, არ დამთანხმდებოდნენ, ამიტომ სახლიდან გავიპარე. პირველად იქაურობას ვერ შევეგუე, როგორც სიცვივს, ისე იქაურ სოციალურ და ყოფით პირობებს, მაგრამ როგორც იტყვიან – დრო ყველაფერის მკურნალიაო, ადამიანი კი ნებისმიერ პირობებს ეგუება. უცხო გარემოში შეგუებას ისიც დამეხმარა, რომ მე ჩემს მეგობარ ქალზე ვიქორწინე. ერთი სიტყვით, ბინა და თბილი ოჯახური გარემო მოვიწყე. სიმამრის ნაცნობობის მეოხებით პრესტიჟულ სამშენებლო კომპანიაში ინჟინრად დავინყე მუშაობა. ეს კომპანია მაშინ სახელმწიფო საკუთრებას წარმოადგენდა. ბედმა აქაც გამიღიმა და ქარხნის მთავარ ინჟინერთან, წარმოშობით ებრაელთან, დამაახლოვა. სახელმწიფო ქონების პრივატიზაციის პერიოდში იქაური კანონიერი ქურდის, ეროვნებით ქართველის, მთავარი ინჟინრისა და ჩემი სიმამრის კავშირების წყალობით, ქარხანა კერძო სააქციო საზოგადოებად გადაკეთდა, რომლის აქციების ლომის წილი,

ესე იგი, სააქციო საზოგადოების საკონტროლო პაკეტი სამეულის ხელში აღმოჩნდა. ერთი სიტყვით მდიდარი და გავლენიანი ბიზნესმენი გავხდი. ნელს კი, თუ ყველაფერი ისე აენყო, როგორც ჩვენ ვგეგმავთ, კრასნოიარსკის გუბერნატორის მოადგილის პორტფელსაც მივიღებ.

– 1992 წლიდან მოყოლებული, საქართველოში თუ ყოფილხართ?

– არა. სიმართლე გითხრათ, არც დრო მქონდა, არც სურვილი...

– საქართველოში ამჟამად ნათესავები თუ გყავთ?

– როგორ არა. უფროსი და ჯერ კიდევ ჩემს წამოსვლამდე დაოჯახდა. მისი ოჯახი, მოგვიანებით, თბილისში გადავიდა საცხოვრებლად. მშობლები, სანამ ჯანმრთელად იყვნენ, ხაშურთან ახლოს, სოფელში ცხოვრობდნენ, როცა მოხუცდნენ დამ და სიძემ გადაიყვანეს მათთან. სამი წლის წინათ ერთმანეთის მიყოლებით გარდაცვლილან. დამ დეპეშით მაცნობა, მაგრამ გასვენებაში ვერ ჩავედი.

– კი მაგრამ მშობლების გასვენებაში როგორ

ვერ ჩახვედით, მშობლიური, ან მშობლების წინაშე ვალდებულების გრძნობის ნატამალიც აღარ შეგრჩათ?..

– ეჰ! როგორ არა! მაგრამ ბიზნესს და ყოფით პრობლემებს თავი ვერ წავართვი. ძალიან განვიცადე. ბევრი ვინერვიულე. დის ოჯახსა და იქაურ ნათესაებს დეპეშით მივუსამძიმრე, სოლიდური თანხითაც ხელი წავახმარე...

– გასაგებია. გიფიქრიათ კი სამშობლოში დაბრუნებაზე, იქ ბიზნესის გადატანასა და ფულის დაბანდებაზე?

– სიმართლე გითხრათ, არა. თანაც საქართველოში, როგორც ჩემთვის ტელეგადაცემებითაა ცნობილი, ჯერაც არასტაბილური და არამდგრადი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ვითარება და ბიზნესისათვის არახელსაყრელი პირობებია.

– როგორ გეკადრებათ! ამჟამად საქართველო სტაბილური, უსაფრთხო, კრიმინალისა და კორუფციისაგან თავისუფალი ქვეყანაა, მზარდი ეკონომიკით და ევრო-ატლანტიკური პერსპექტივით.

– რას ლაპარაკობთ! მიწებდაკარგული, ომ-

ნაგებული, დაბომბილი და გადამწვარი ქვეყანა და მისი სტაბილურობა?! არ მჯერა... კრიმინალისა და კორუფციისგან თავისუფალი?! ჩემი ღრმა რწმენით, ქართველები ქურდობასა და ქრთამის აღებას არასდროს შეეშვებიან. ვერ წარმომიდგენია!..

– კი ბატონო, ვერ წარმოიდგინოთ და არც დაიჯეროთ, ეს თქვენი ნება და საქმეა, არც თქვენს გადარწმუნებას ვაპირებ, ვატყობ რუსულმა მასიურმა და მიზანმიმართულმა, ტოტალურმა ანტიქართულმა პროპაგანდამ თქვენში ნაყოფიერი ნიადაგი ჰპოვა და მკვიდრადაც გაიდგა ფესვები, საერთო ჯამში ეს თქვენი პრობლემაა, არ დაიჯეროთ, თქვენი ნებაა, მაგრამ ეს სიმართლეა. ჭეშმარიტი რეალობა. მხოლოდ ისაა გულდასაწყვეტი, რომ თქვენი ისტორიული სამშობლოსა და მშობელი ერის შესაძლებლობების არ გჯერათ, მაგრამ ერთი რამ მინდა გკითხოთ: თუ საქართველოში იქნება მშვიდობიანობა, ბიზნესის კეთებისა და ფულის დაბანდების მშვიდი და მომგებიანი გარემო, საქართველოში დაბრუნდებით და ფულს დააბანდებთ?

– სიმართლე თუ გინდათ, მე ამ თემაზე არც მიფიქრია... მაგრამ თუ ქვეყანაში უსაფრთხო ვითარება იქნება, სოციალურ-ეკონომიური გარემო კი – სტაბილური, მაშინ შეიძლება ამ თემაზე ფიქრი...

– მანამდე?!

– მანამდე? აქ სერიოზული ბიზნესი მაქვს. მყავს ოჯახი. ჩემი ცხოვრება მაქვს აწყობილი.

– შვილები თუ გყავთ?

– რა თქმა უნდა, ქალ-ვაჟი. უკვე სტუდენტები არიან.

– შვილებს საქართველო თუ გააცანით, ქართული ენა თუ იციან?!

– საიდან?! ისინი საქართველოში საერთოდ არ ყოფილან, მე კი არც დრო და არც საშუალება მქონდა მათთვის ქართული ენა მესწავლებინა. ისე კი, რომც სცოდნოდათ, რუსეთში რაში გამოადგებათ!..

გოჩას უგემურმა და უგერგულმა პასუხმა, მშობლიური ენისადმი გულგრილმა და აგდებულმა დამოკიდებულებამ განმაცვიფრა და შემძრა. დიდი ძალისხმევა დამჭირდა, სანამ

გაოგნება და აღშფოთება მოვთოკე და შევეცადე საუბრის გაგრძელება.

– კრასნოიარსკში თუ ცხოვრობენ ქართველები?

– კი, არიან, კიდევ სამნი. ყველას კრიმინალური წარსული აქვთ. სასჯელის მოხდის შემდეგ იქ დარჩნენ. იქაური ცოლები ჰყავთ. მათმა შვილებმაც არ იციან ქართული ენა. საერთოდ კი, რუსეთში მცხოვრებ ქართველებთან, გარდა ჩემი ბიზნესპარტნიორისა, რაიმე კონტაქტი არ მაქვს. ვერიდები, არც სურვილი გამაჩნია.

– როგორ ფიქრობთ, რუსეთში, საერთოდ, ბევრი ქართველი ცხოვრობს?

– რა თქმა უნდა, ჩემი მონაცემებით, თითქმის მილიონამდე არიან.

– გასაგებია. სანყენად ვერ გკადრებთ, მაგრამ ერთი უნდა გკითხოთ: როგორ ფიქრობთ, საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებაზე, ქვეყნის ფეხზე დაყენებაზე, ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენაზე, სახელმწიფოებრიობის განმტკიცება – განვითარებაზე ვინ უნდა იზრუნოს? და კიდევ სხვა მრავალი საქმე ვინ უნდა აკეთოს?

– რა, საქართველოს ხალხი შემოაკლდა? დაჩიავდით თუ გადაშენდით?!

– ღმერთმა ნუ ქნას, საქართველოს შემოაკლდეს ქომაგი და მზრუნველი პატრიოტები, მაგრამ თქვენ თუ გიფიქრიათ თქვენი წილი ღვანლი დაგედოთ და ერთი აგური მოგეტანათ ქვეყნის აღმშენებლობის ბალავარზე?

– მე ჩემს საქმეს აქ ვაკეთებ. თქვენ კი თქვენი საქმე იქ გააკეთეთ. რა პრობლემაა?!

– მართალია, არაა პრობლემა, მაგრამ თქვენ თუ არა, მაშინ ვინ?! – სინანულით ვკითხე.

– თქვენ, ვინც საქართველოში ხართ. ყველამ თავის საქმეს მიხედოს და საერთოდ თავი დამანებეთ! ჩვენი შეხვედრა და გაცნობა არ მინდა ვინანო!..

– სამშობლოზე ზრუნვა ყველა ქართველის ვალია, განურჩევლად კუთხური წარმომავლობისა, ცოდნა-გამოცდილებისა, ფინანსური თუ სოციალური მდგომარეობისა და სხვა. კი გსმენია, ალბათ: „სამშობლო, როგორც უფალი, ერთია ქვეყანაზედა...“

– რა გინდათ მაგით თქვათ, მანამუსებთ თუ მძრახავთ?!

– როგორ გეკადრებათ. მე რა უფლება მაქვს ვინმე განვსაჯო! ეს მხოლოდ უფლის ხვედრია! მე მხოლოდ ჩემი გითხარით. ვიფიქრე მაქვს მორალური უფლება ჩემს თანამემამულეს და მოყვასს ჩემი და მისი ვუთხრა, მეთქი. ხომ გსმენიათ წინაპართა თქმული: „მოყვარეს პირში უძრახე, მტერს კი პირის უკანაო“...

– მსმენია, მერე რა ბედენაა!!! მე ჩემი ცხოვრება მაქვს, სხვას მისი, ყველამ თავის „მამიდას“ მიხედოს! – უეცრად აენტო, ისტერიულად წამოიყვირა, მაგიდაზე ნერვიულად ხელი დაკრა, ისარნაკრავივით უკან გადაქანდა, შეტორტმანდა, დამდულრულივით წამოვარდა სანოლიდან, სიგარეტი და სანთებელა მუჭში ჩაბლუჯა და კუპედან გავარდა.

გაკვირვებული, სახტად დავრჩი. ერთი პორობა, მეც გული მომივიდა, მაგრამ თავი შევიკავე... თითქმის ნახევარი საათი ველოდი გოჩას მობრუნებას, მაგრამ ამაოდ. ბოლოს იმედი გამამეწურა. მადა წამიხდა. ნარჩენი სურსათი პარკებში ჩავანყვე და სამგზავრო ჩანთაში ჩავალაგე. სანოლი ისევ გავშალე. ვერა და ვერ დავმშვიდდი. მშობლიურისადმი ასეთმა

დამოკიდებულებამ შექმნა და აღმაშფოთა. ბოლოს მაინც სულმა წამძლია. ვერ მოვითმინე და კუპედან გავედი. გოჩას მოძებნა მომინდა. გარკვეულწილად, მორალური თვალსაზრისით მაინც, მე ვიყავი დამნაშავე. არამკითხველ მოამბესავეთ დავანამუსე და ავაფორიაქე. მე გავაბრაზე. განა ყველას და ყველაფერს მე გავასწორებ, ჯანდაბამდე გზა ჰქონია, მეთქი – ერთი პირობა ვიფიქრე, მაგრამ მაინც მოვძებნე. ვაგონის ბოლოში, ტამბურში დავლანდე, სიგარეტს აბოლებდა და ისევ ელექტროგადაცემისა და ტელეგრაფის „მორბენალ“ ბოძებს „ითვლიდა“... გუნება-განწყობა წამხდარი კუპეში შევბრუნდი. ვიცოდი ვერ დავიძინებდი. გოჩასთან საუბარი აღარ მინდოდა. გული მეტკინა, მეწყინა.

ერთხან ვინწივალე, ვიბორგე. ვერა და ვერ დავმშვიდდი. თავი მიბრუოდა. ბოლოს მატარებლის ბორბლების მონოტონურმა ტაკა-ტუკმა და არაყმა თავისი ქნეს...

ზოგადად, არ მჩვევია მოუწესრიგებელი სახლიდან გასვლა. ახლაც, ვაგონის გამცილებელს ადრევე ვთხოვე, დაგომისის სადგურის

გავლის შემდეგ გაველვითებინე. ვაგონის გამცილებელმა ჩემი თხოვნა ზედმინევენით შეასრულა. დათქმულ სადგურზე გამაღვიძა. თვალი შევაავლე ღამეული თანამემამულის სანოლს. ის ალაგებული დამხვდა. გამცილებელს გოჩას სანოლზე ვანიშნე, ის რა იქნა, მეთქი. სადგურ ბელორეჩენსკაიაში ჩამოვიდაო, - მითხრა, ბედნიერი დილა მისურვა და კუპედან გავიდა.

მე ვინ ვარ, ან ვინ მომცა უფლება ვინმე განვსაჯო, ეს მხოლოდ უფლის მადლი და ნებაა, მაგრამ ჩემი გულისა და გრძნობების და საღი აზრის მიუხედავად, გონებიდან ვერ ამოვიგდე ჩემდაუნებურად, აბეზარად აკვიატებული, ერთი ჭეშმარიტად პრაქტიკული, სხარტი გამოონათქვამი: „ჩასაძირად განწირულ გემს, პირველები ვირთხები ტოვებენო“... ნეტა, თუ ეს სიმართლეა?! პირველივე შესაძლებლობისთანავე გამოცდილ მეზღვაურებს უნდა ვკითხო...

გოჩას გულგრილობითა და უღვიძლობით ისე ვიყავი შეძრწუნებული და განადგურებული, რომ არაფერი არ მინდოდა, არაფერი არ მახარებდა. დადარდიანებული, უგემურად

ჩავედი ქალაქ სოჭის რკინიგზის სადგურის ბაქანზე. მაშინვე ტაქსი ვიქირავე და საზღვაო ნავსადგურში გადავედი. სოჭი-ბათუმის მიმართულებით მიმავალ სწრაფმავალ კატარღაზე ბილეთი შევიძინე და უკვე საღამოს, უფრო სწორად შებინდებისას, მშობლიური საქართველოს სანაპიროებს ვუახლოვდებოდი...

გემბანზე გამოვედი. მშობლიური მთები შორიდანვე დავლანდე. გული მომიღბა. გუნება გამომიკეთდა და სულმნათი აკაკის უკვდავი სიტყვები ამომიტივტივდა მეხსიერებიდან... რაც ყველაზე მეტად მანვალეზდა მთელი გზა, რის მიმართაც ვერ ვაპატიე ჩემს გულგრილ, გულქვა და

გადაგვარებულ ქართველს, სწორედ იმ გრძნობამ ამოფეთქა ჩემი გულიდან, სითბო სულში ჩამელვარა, მთელს სხეულში ძარღვ-ძარღვ დამიარა და ავლიღინდი:

**„ცა-ფირუზ, ხმელეთ-ზურმუხტო,
სულის ჩამდგმელო მხარეო,
შენი ვარ, შენთვის მოვკვდები,
შენზედვე მგლოვიარეო...“**

მართალია, მხოლოდ ერთი თვე დავეყავი რუსეთში, მაგრამ სამშობლო, მშობლიური გარემო, ჩემი ოჯახი და ახლობელ-ნათესავეები მომნატრებოდა, თანაც ძალიან.

მშობლიური გარემო და ოჯახური იდილია სულ სხვა რამაა. ყველას უყვარხარ, ყველას ენატრები.

ის სალამო ოჯახში გავატარე. ახლობლების დანაბარებისა და მოსკოვური შთაბეჭდილებების თხრობაში შუა ღამეც წამოგვეპარა...

გვიან წავედი დასაძინებლად, მაგრამ ვერა და ვერ დავიძინე. გამახსენდა მატარებელში შეხვედრილი ქართველი, თანამემამულე, მასზე დასმული კითხვა: – შენ თუ არა, ვინ?!. და მისი უღვიძლო, უსისხლო და გულგრილი, ნიჰილიზმითა და სარკიზმით აღსავსე მსჯელობები თუ მოსაზრებები...

გული ისევ შემეკუმშა. ისევ აკვნესდა გული. ისევ ჩამელვენტა ტვინში ერთი წვეთი სისხლი... პასუხგაუცემელი ერთი კითხვა სულს მიფორიაქებდა: – ნეტა, გოჩასთანა ქართველები კიდევ ბევრნი არიან?

ქართველები ემიგრაციაში ბევრნი არიან

წასული. მარტო რუსეთში თითქმის მილიონამდე ემიგრანტი ქართველია, ეს გოჩამაც დამიდასტურა. ახლა ამას მივუმატოთ უკრაინაში, თურქეთში, საბერძნეთში, ამერიკაში თუ ევროპის სხვადასხვა სახელმწიფოში წასული ქართველები და შესაზარ ციფრს მივიღებთ. არადა საქართველოს მოსახლეობა მასობრივ ემიგრაციამდე სულ რაღაც ხუთ მილიონ ნახევარი იყო. აქედან ეთნიკური ქართველების ხვედრითი წილი 70 პროცენტს არ აღემატებოდა. გამოდის, რომ ბოლო 25-30 წლის განმავლობაში საქართველოს ყოველი მეხუთე მოქალაქე გასულია საზღვარგარეთ. მათგან თითქმის ერთი მილიონი ეთნიკური ქართველია, ესე იგი ქართველი ერის თითქმის მეოთხედი ემიგრაციაშია წასული. ისინი ოდესმე თუ დაბრუნდებიან?..

გამოგიტყდებით, საუბედუროდ, გოჩასნაირებიც ბევრნი იქნებიან...

გამახსენდა გოჩას ნათქვამი: – საქართველოში როდის იქნება სტაბილურობა, მიმზიდველი სოციალურ-ეკონომიკური გარემო? როდის შეიქმნება ბიზნესის წარმოებისა და ფინანსების დაბანდების ხელსაყრელი და მომგებიანი

პირობები?! ჯერ ბოლომდე დაანყვეთ ქვეყნა, გაატარეთ რეფორმები და მერე ვიფიქრებ ჩამოსვლაზე, მანამდე იქ რა მინდაო... ის რუსეთში ისედაც კარგად მოენყო და ბედნიერადაც ცხოვრობს.

უცხოეთში გადახვენილი ბევრი ემიგრანტი ქართველი კარგად მოენყო, ფუფუნებასა და განცხრომაში ცხოვრობს, ცნობილი ბიზნესმენი და წარმატებული სპეციალისტია, მაგრამ სამწუხაროდ არაპატრიოტულად, არაქართულად აზროვნებს...

კი ბატონო! თქვენთვის, როგორც გავიგეთ, ყოფითი ცხოვრების გაუმჯობესება და ფუფუნებაში ცხოვრებაა მთავარი, მაგრამ თუ გიფიქრიათ, თუ ერთხელ მაინც საკუთარი თავისთვის დაგისვამთ კითხვა, ან თუ დაინტერესებულხართ: ვინ უნდა დაამყაროს საქართველოში მშვიდობა? ვინ უნდა შექმნას სამუშაო ადგილები, სტაბილური სოციალურ-ეკონომიკური გარემო? აალორძინოს ქვეყანა, რომ შენ ჩამოხვიდე, მზამზარეულად შექმნილი სამუშაო ადგილი დაიკავო, ხელსაყრელ ბიზნესგარემოში ფული დააბანდო, მოიგო და

ღირსეულად იცხოვრო...

თავში კვლავ მიტრიალებს კითხვა: შენ თუ არა, ვინ?

შენ უცხო ქვეყანას შეეკედლე და ის გაიხადე მშობლიური და შეესისხლხორცე კიდეც, ამიტომ შენთვის გასაგებ ენაზე ორ ანდაზას შეგახსენებ: პირველი – „სვიატოე მესტო პუსტო ნე ბივაეტ“/წმინდა ადგილი ცარიელი არ რჩებაო/ და მეორე – „ზაბროშჩენიუიუ ცერკოვ ჩიორტი ოვლადელი“/ მიტოვებულ ეკლესიას ეშმაკები დაეპატრონენო/... გსმენია, ალბათ...

მოდით, ახლა, გავარჩიოთ ამ ორი ანდაზის არსი:

პირველი ანდაზა გვეუბნება: – წმინდა ადგილი ცარიელი ე.ი. უპატრონო არ რჩებაო. ხომ დამეთანხმები, რომ ღვთისმშობლის წილხვედრი ქვეყანა – საქართველო მართლაც რომ წმინდა და მადლიანი ადგილია თავისი შესანიშნავი ბუნებრივი და კლიმატური პირობებით, ჯანსაღი ბუნებითა და წყლით, თბილი, ლურჯი ზღვითა და ზურმუხტი, თვალწარმტაც მთაბარით, ნაყოფიერი და უხვმოსავლიანი მიწით, ეკოლოგიურად სუფთა და ბიოლოგიურად

საიმედო მოსავლით, კიდევ ვინ მოთვლის რა სიკეთითაა შემკული... როგორ გგონია – უმადურ და უსისხლო ქართველთაგან დაცარიელებული და მიტოვებული მინა-წყალი, მართლაც ხილული სამოთხე და ედემის ბაღი, ცარიელი დარჩება?! როგორ გგონია, ვინმე არ დაეპატრონება შენს მიერ მიგდებულ-მიტოვებულს?!..

მეორე ანდაზა გვეუბნება: – მიტოვებულ ეკლესიას ეშმაკები დაეპატრონენო. რატომ გგონია, რომ ამ მინაზე მაინცდამაინც პატიოსანი უცხოელი მოვა? მოვა შენს მიერ მიტოვებულ ბარაქიან ქართულ მინაზე დასახლდება, დააწყობს ქვეყანას, ააღორძინებს ქართულ სოფელს, ააშენებს ინდუსტრიულ თუ საკურორტო ინფრასტრუქტურას, შექმნის ღირსეულ, მაღალანაზღაურებად სამუშაო ადგილებს და სულგრძელად დაგიძახებს, გიხმობს, ნებაყოფილებით და სულ ფერებ-ფერებით, ხვევნა-კოცნით გამოგემშვიდობება, დაგიხმობს, ჰუმანურობით გაცისკროვნებული დაგიტოვებს მის მიერ შექმნილ დოვლათსა და სხვა მატერიალურ სარგებელს და თვითონ

ისევ თავის ისტორიულ სამშობლოში დაბრუნდება?!

ნურასუკაცრავად! ის თუ შექმნის დოვლათს, ააღორძინებს და აამუშავებს მრეწველობასა და სოფლის მეურნეობას, ააშენებს ინდუსტრიულ თუ ტურისტულ ინფრასტრუქტურას, ის თუ ჩვენს ქვეყანაში ცხოვრების ნორმად კანონის უზენაესობას დაამკვიდრებს და სამართლიანი ცხოვრების წესს დაადგენს, ამას მხოლოდ მისთვის და მისი შთამომავლობისთვის გააკეთებს! მაშინ კი ნამდვილად გვიანი იქნება დაბრუნება! იქ შენი ადგილი აღარასდროს იქნება! იქ შენ აღარავის დასჭირდები! ახლოსაც არ მიგიშვებენ, არ მიგაკარებენ.

ნუთუ არ გაქვს წაკითხული ვაჟა ფშაველას უკვდავი პოემა – „ჰაოს და ქართლოს“, არ ჩანვდომიხარ მის არსს...

ვერც გავბედავ წარმოვიდგინო და ღმერთმა დამიფაროს, წამიერად აზრმაც რომ გულში გამკრას – აქ დარჩენილმა ქართველებმა, ჭემმარიტად პატრიოტმა მამულიშვილებმა დავუშვათ, რომ შენს მიერ მიტოვებულ სამშობლოს ემშაკებმა დაეპატრონონ... მაშინ აღარც

ჩვენ ვიქნებით... შენს შესაძლო დაბრუნებაზე ხომ ფიქრიც ზედმეტი იქნება....

ერთი წამით წარმოიდგინე: აქ დარჩენილები, უშენოდ, შენს დახმარებასა და თანადგომას მოკლებულები, მტერმა რომ მართლა დაგვიმორჩილოს და სამშობლო წაგვართვას, მაშინ რა იქნება?!. რას იტყვი?! ვის გაამტყუნებ, ვის რას დააბრალებ?!

ისიც მინდა შეგახსენო: უშენოდ დარჩენილს, მტრებმა აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში მსძლიეს, მშობლიური მიწის ოცი პროცენტი წამართვეს, ძირძველ ქართულ მიწაზე ძირძველ მკვიდრ მოსახლეობას მოუწყეს ენით აღუწერელი მხეცობა და გენოციდი, ნახევარ მილიონამდე ეთნიკური ქართველი და სხვა ეროვნების საქართველოს მოქალაქე გამომიყარეს მამა-პაპური სახლებიდან... ცეცხლითა და მახვილით აჰყარეს მშობლიური მიწა-წყლიდან და ახლაც ლტოლვილობასა და უიმედობაში ეწვეიან უსაშველოდ მძიმე და დუხჭირი ცხოვრების ჭაპანს...

ვიცი, რომ იცი ამის შესახებ, მაგრამ მეეჭვება რაიმე სახით ისინი შეგბრალებოდა,

პროტესტის ნიშნად რაიმე მოგემოქმედა ან მატერიალურად დახმარებოდი ან საპროტესტო მიტინგი ჩაგეტარებინა მაინც...

მაგრამ, შენ ხომ შენს დოვლათს და ბიზნესს უფრთხილდებოდი, შენს, საქართველოსათვის გაუცხოებულ და გადაჯიშებულ შთამომავლობას ეფერებოდი...

როგორ გძინავს იმ შეგნებით, რომ შენი შვილები აღარ არიან ქართველები?! არ იციან ქართული ენა, საქართველოს ისტორია, ქართული მრავალსაუკუნოვანი კულტურა, წეს-ჩვეულებები, არ ესმით ქართული მორალის, ზნეობის, ღირსების... ისინი ქართულად ვერ აზროვნებენ. მათ გული არ შეუტოკდებათ და ხელი არ აუკანკალდებათ, თუ ოდესმე, საქართველოსა და ქართველობის მტრების ჯარში იმსახურებენ და შენი დაობლებული სამშობლოს დასაპყრობად, მისი წინაპრების საფლავების ამოსათხრელად და ქართული გენისა და ჯიშის ამოსაგდებად გამოგზავნიან... როგორ ფიქრობ ამას არ გააკეთებენ? გააკეთებენ, იმიტომ რომ მათ საქართველო არ სტკივათ და არც ეტკივებათ. მათთვის საქართველო ისე-

თივე ცივი და უცხო იქნება როგორც არქტიკა თუ ანტარქტიდა. ხოლო ქართველები მათთვის ისეთივე მშობლიური ხალხი იქნება როგორც პაპუასები ან ავსტრალიის აბორიგენები. გიფიქრია ამაზე შენ?! საშოვარს გადაყოლილო ქართველო თუ უკვე...

სამშობლოსა და ერის სახელით, თავს უფლებას მივცემ გკითხო: – ვინ მოგცა უფლება საქართველოს, ქართველ ერს საკუთარი გენი, ხორცი და სისხლი წაართვა და გააუცხოვო? ვინ მოგცა უფლება შენს გმირ წინაპრებს შთამომავლობა გადაუჯიშო და მოუსპო?! გიფიქრია ამაზე შენ?! თუ გაგიაზრებია ეს ერთხელ მაინც?!.

ნუთუ ბოლომდე ნაგბილწა ავადსახსენებელი ანდაზის არსმა: „სხვისი ჭირი, ღობეს ჩხირიო“. არ დაგავინყდეს, გოჩა, იმ ქვეყანაში, რომელსაც შენ მიეტმასნე, შენთვის უცხო და ურგო „დედობილის“ ძუძუს მიები და შენისეული სიამოვნებით, ხარბად, ქლოშინ-ქლოშინით ნოვ, ანტიკავკასიური და ანტიქართული განწყობები დღითიდღე ღრმავდება. ერთ მშვენიერ დღეს რომ გაახსენდეთ შენი კავკასიელობა

და ქართველობა, აგიკრან გუდა-ნაბადი და გამოგადონ მაგ ქვეყნის საზღვრებს გარეთ, სად ნახვალ?.. უსამშობლოდ და უძიროდ დარჩენილი ბოშასავით ინანნალებ ქვეყანა-ქვეყანა მთელი ცხოვრება და სად ამოგხდება შენი ცოდვილი სული და შენი უსისხლო გული სად შეწყვეტს ცემას არ გეცოდინება, თუ გიფიქრია ამაზე შენ?!

უფლება გაქვს შემეპასუხო: მე ხომ იმ ქვეყნის მოქალაქე ვარ?!. ამაზე, ერთ, ისევ მაგ ქვეყნის ხალხის მიერ შეთხზულ ანეგდოტს მოგიყვები:

„აბრაამი გახარებული მივიდა სახლში და მის ცოლს, სარას ახარა:

– სარა, ძირფასო, როგორც იქნა ამ ქვეყნის მოქალაქეობა მივიღე, აი პასპორტიც! დღეის შემდეგ ველარ წამომძახებენ, შენ ებრაელოო და სადარბაზოების ბნელ კუთხეებში, ჩემი ებრაელობის გამო, ველარ დამხვდებიან და გამლახავენ!

სარა არც დაფიქრებულა, ისე მიაძახა:

– ეეს! საცოდავო აბრაამ, სკინჰედები და შოვინისტურად განწყობილი ახალგაზრდობა

პასპორტს არ კითხულობენ, არამედ პირდაპირ სიფათში ურტყემენო“. ესე იგი, ებრაულ სიფათს პასპორტი ვერ შეგიცვლისო, - ამას გულისხმობდა სარა. მგონი ყველაფერს მიმიხვდი, რაც მინდოდა შენტვის მეთქვა...

თუ ყველა შენსავით მოვიქცევით, არ ვი-
აზროვნებთ სახელმწიფოებრივად და არ ვილ-
ვანებთ ერთიანი და ძლიერი საქართველოს სა-
კეთილდღეოდ, დაიმახსოვრე: - დადგება დრო
და მსოფლიო ხალხთა რუკაზე ახალი რეალობა
და ახალი ტერმინი გაჩნდება. ჩვენს ქვეყანას
მომხვდური სახელსაც გამოუცვლის... ნეტავი,
ამის მაგალითები არ გვაქვს ჩვენს სამეზობლო-
ში თუ: ისტორიული ბიზანტიის ტერიტორიაზე
ახლა თურქეთია, ალბანეთისაზე - აზერბაი-
ჯანი, სომხეთისაზე - არმენია, ხაზარ-ყივ-
ჩალებისაზე - რუსეთის პროვინციები და სხვა
მრავალი... გაქრება ქართული სახელმწიფო და
ქართველი ერი. განა ჩვენზე დიდი სახელმწი-
ფოები არ გამქრალან ან ჩვენზე ურიცხვი და
ძლიერი ერები არ გადაშენებულ-ამონყვეტი-
ლან?!

შენ ქართულ სკოლაში გისწავლია და ქარ-

თული ისტორიის გაკვეთილებზე გივლია. შენს მეზობლად სურამის ციხეც არ გინახავს?! შე დალოცვილო, შესანიშნავი ქართული ეკლესია-მონასტრებისთვის ერთხელაც არ შეგივლია თვალი და არ დაინტერესებულხარ ვინ, როდის ან როგორ ააგო ისინი?! ნუთუ არ იცი, რა ისტორიულ ქარტეხილებს გადაურჩა შენი წინაპარი, არ გაგიგონია?! სკოლაში არ გისწავლია?! არც გსმენია?! რა, შენი წინაპრები ყოველთვის დალხენილი, გაღალატებულები ფუფუნებაში ცხოვრობდნენ?! ვერ დავიჯერებ, რომ არ გსმენია, ვერ დავიჯერებ, რომ არ იცი და შენს გონებაში ეს ყველაფერი არ აღბეჭდილა, არ დაღექილა... შენ საკმაოდ ჭკვიანი და გამჭრიახი, პრაქტიკული გონებისა და თეორიული ცოდნის პატრონი ხარ, თორემ შენთვის სრულიად უცხო გარემოსა და ხალხში ფეხს ვერ მოიკიდებდი, ვერ დამკვიდრდებოდი, ვერ გახდებოდი ცნობილი და მდიდარი ბიზნესმენი, შესანიშნავი მეცნიერი, ექიმი, ინჟინერი და კიდევ ვინ იცის რა ძვირფასი პროფესიისა თუ მეცნიერების რომელი დარგის მუშაკი...

აქ საქმე უფრო რთულად უნდა იყოს...

ბევრი მიფიქრია, ღამეები მიტეხია, ბევრი წამიკითხავს და მიჩხრეკია, მდომებია ჩავწვდომოდი ჩვენი უბედურების მიზეზებს, თორემ შედეგები უჩემოდაც კარგად იცო.

დიდი მოწინებით, ჩემო მკითხველო, ბოდიშს მოგიხდი და გაგიბედავ ჩემი სუბიექტური აზრის მოძრაობას: პრობლემათა პრობლემის სათავე ჩვენში, ჩვენს ცნობიერებაში დევს!

უნდა შევძლოთ მომხმარებლური ცნობიერება შევცვალოთ მეპატრონის ცნობიერებით!

ჩვენში მომხმარებლური ცნობიერების ჩამოყალიბება დაიწყო რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაში „შესვლიდან“ /ეს კარგად აქვს ახნილი სულმნათ ჭაბუა ამირეჯიბს „დათა თუთაშხიაში“ და განმეორებას არ შევუდგები/ და საბოლოოდ დამკვიდრდა კომუნისტური რეჟიმის სამოცდაათწლიანი ბატონობის პირობებში. კომუნისტური იდეოლოგია /მის დეტალებს არ ჩავუღრმავდები/ იყო ფილოსოფიურ-პოლიტიკური მწყობრი თეორია, რომლის ფუნდამენტური საყრდენი და პლატფორმა იყო პროლეტარიატის (უქონელთა) დიქტატურა და

საერთო სახელმწიფო საკუთრება, როგორც მინაზე და წიაღისეულზე, ასევე წარმოების საშუალებებზე. სახელმწიფო განაგებდა ყველაფერს: საკუთრებას, წარმოებას, მატერიალური დოვლათის შექმნის მთელ ციკლსა და განაწილებასაც. ამ სისტემას იდეოლოგიურად ამაგრებდა ფილოსოფიური დოგმატი – დიალექტური მატერიალიზმის მთავარი მცნება: „ყოფიერება განსაზღვრავს ცნობიერებას“ და არა პირიქით – „ცნობიერება განსაზღვრავს ყოფიერებას“ (ეს იდეალიზმის მთავარი მცნებაა, რომელსაც გადაგვარებადი და გახრწნადი იმპერიალიზმისა და კაპიტალიზმის შიშით გვაიძულებდნენ უარგვეყო), რაც გულისხმობდა ღმერთის გმობას, ადამიანის თავისუფალი ნების გამოხატვის დათრგუნვასა და სხვა მრავალს...

კერძო საკუთრების მოსპობამ და საერთო სახელმწიფო საკუთრების დამკვიდრებამ მოშალა ქართული ტრადიციული მეურნეობა – ქართველი ადამიანი მონყვიტა მინას. ის აღარ იყო მესაკუთრე. ის შრომობდა და მოიხმარდა მის მიერვე შექმნილ დოვლათს პრინციპით:

„თითოეულისაგან უნარის მიხედვით, თითოეულს განუეული შრომის მიხედვით“, ესე იგი საერთო დოვლათიდან მიიღებდი იმდენს, რამდენსაც შეიძენდი შენს მიერ ჩადებული შრომის ანაზღაურებით. (თავის დროზე უტრირებული პერიფრაზიც კი გაჩნდა – „ვინც არ შრომობს, ის ვერ ჭამს“). თან გვპირდებოდენ, რომ უახლოეს მომავალში კომუნიზმს ავაშენებდით, სადაც საერთო ძალისხმევით შექმნილი დოვლათი ყოველ ადამიანზე გადანაწილდებოდა პრინციპით: – „თითოეულსაგან უნარის მიხედვით, თითოეულს მოთხოვნილების მიხედვით“, – რაც გულისხმობდა, რომ იმუშავებდი უნარის მიხედვით, ხოლო საერთო დოვლათიდან მიიღებდი შენი მოთხოვნილების შესატყვისად.

ყველა სფეროში, მათ შორის სახალხო მეურნეობის ყველა დარგში ცენტრალიზებული დაგეგმვის პრინციპის დანერგვამ ადამიანში, ინდივიდში, ჩაკლა თავისუფალი ნება. ადამიანს რაციონალური იდეების ნამოყენებისა და ინიციატივის უფლება ფაქტობრივად ჩამოერთვა. ის მხოლოდ მისდადაუკითხავად სხვის მიერ დაგეგმილის უსიტყვო შემსრულებელი გახდა.

ყველაფერი წინასწარ დაგეგმილი და განერ-
ილი იყო. ადამიანს მხოლოდ კეთილსინდის-
იერად უნდა ეშრომა და საერთო ძალისხმევით
შექმნილი დოვლათიდან მიიღებდა დამსახურე-
ბისა და შრომის ნაყოფიერების მიხედვით. ეს
ეხებოდა ცხოვრების ყველა სფეროს. ბევრისთ-
ვის გაუგებარი იყო ის გარემოებაც, რომ საერ-
თო დოვლათიდან მის წილად მოიაზრებოდა
უფასო განათლება, უფასო საყოფაცხოვრებო
თუ სამედიცინო მომსახურება, საბინაო-კომუ-
ნალურ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება...

ბევრი რომ არ გავაგრძელოთ, საბჭოთა,
კომუნისტური იდეოლოგიით აღზრდილი ადა-
მიანი იყო მხოლოდ მომხმარებელი და არა
საერთო ძალისხმევით შექმნილი დოვლათის
პატრონი ანუ კონკრეტულ პიროვნებას არავინ
ეკითხებოდა, თუ როგორ უნდა გადანაწილე-
ბულიყო ან რას და როგორ უნდა მოეხმარათ
საერთო ძალისხმევით შექმნილი დოვლათი.

ამ მიდგომამ განაპირობა ადამიანებში შე-
საბამისი ფსიქოლოგიის ჩამოყალიბება. მოკ-
ლედ რომ ვთქვათ, არაკეთილსინდისიერ და
გაიძვერა პირებს საერთო დოვლათის ხარჯზე

ცხოვრების უკეთ მოწყობისა და ფუფუნებით ცხოვრების დაუოკებელ სურვილს აღუძრავდა. ამან, თავის მხვრივ, გამოიწვია ისეთი მანკიერი მოვლენებისა და ქმედებების დამკვდრება ყოფით ცხოვრებაში, როგორებიცაა: სპეკულაცია, საერთო ქონების უკანონოდ მითვისება, საერთო ქონების არამიზნობივად ხარჯვა და გაფლანგვა, ქრთამის აღება, კორუფცია, მინერები და კიდევ ვინ მოსთვლის რა...

საზოგადოების ყველა ფენაში გაჩნდნენ პარაზიტული ცხოვრების /სხვის ხარჯზე ცხოვრების/ წესის მიმდევრები შესაბამისი ფსიქოლოგიით, მიდრეკილებებითა და პრაქტიკული გამოვლინებების ფართო სპექტრით.

მაშინდელი საზოგადოების საგრძნობი ნაწილი მორალურად გაიხრწნა. სულიერად გადაგვარდა. ბევრი მიეჩვია პარაზიტულ ცხოვრებას.

საზოგადოების პატიოსანი ნაწილი კი თავის შესაძლებლობებს აღარ ენდობოდა. სამართლიანობისა და მომავალი ბედნიერი ცხოვრების აღარ სჯეროდა.

მავანი და ობივატელი კი ცხოვრობდა იმედით, რომ მოვიდოდა კეთილი ბიძია და მის მა-

გივრად იმუშავებდა, ფულს თუ ცხოვრების სხვა საშუალებას მუქთად მისცემდა, მისი ხელის გაუნძრევლად მოუგვარებდა ფინანსურ თუ სხვა ყოფით პრობლემებს...

რელიგიისა და რწმენის დევნა-შევიწროვებამ საზოგადოების დიდი ნაწილი სულიერად გადააგვარა. არავინ დაგიდევდა ათი მცნების განუხრელი დაცვის აუცილებლობას, მადლის კეთებას თუ განკითხვის ჟამის პასუხისგებას.

ასე ცხოვრება აღარ შეიძლებოდა...

ამ და სხვა საშინაო თუ საგარეო პრობლემათა თუ მოვლენათა ერთობლიობამ განაპირობა საბჭოთა კავშირში რევოლუციური სიტუაციის /ვითარების/ პირობების შექმნა. ესე იგი, შეიქმნა ვითარება, როცა ქვედა ფენებს აღარ სურდათ ძველებურად ცხოვრება, ხოლო მმართველ წრეებს აღარ ძალუძდათ ძველებური, დრომოჭმული ფორმებითა და მეთოდებით საზოგადოებისა და სახელმწიფოს მართვა და ხალხის მზარდი უკმაყოფილების თუ მოთხოვნების დარეგულირება-დაკმაყოფილება.

ყოველივე ეს დამთავრდა ერთიანი, „ძმუ-

რი და მეგობრული“ საბჭოთა სახელმწიფოს დამლით...

ქართველი ერი ყოველთვის თავისუფლები-სმოყვარე ერი იყო. ისტორიის სხვადასხვა ეტაპზე ცდა და ძალისხმევა არ მიუკლია მოეპოვებინა ეროვნული თავისუფლება და სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა, შეექმნა საკუთარი სახელმწიფო და ეროვნული კანონებითა და პრინციპებით ეცხოვრა.

საქართველოს მონინავე საზოგადოებამ და პატრიოტულად განწყობილმა ძალებმა მოხერხებულად გამოიყენეს შექმნილი ვითარება, გონივრულად ისარგებლეს საბჭოთა კავშირში შექმნილი რევოლუციური სიტუაციით და ჩვენმა ქვეყანამ, როგორც იქნა, მოიპოვა მრავალ თაობათა ნანატრი თავისუფლება და სახელმწიფო დამოუკიდებლობა. საქართველომ უარი თქვა კომუნისტურ იდეოლოგიაზე, საზოგადოებრივი მეურნეობის წარმართვის სოციალისტურ-კომუნისტურ მეთოდებზე, საკუთრების სოციალისტურ-კომუნისტურ ფორმებზე. ჩვენმა ქვეყნამ და ქართველმა ერმა განვითარების პროგრესული, ევროპული გზა

აირჩია. თავის მხვრივ, გეგმიურ ეკონომიკაზე უარის თქმა გულისხმობდა თავისუფალ საბაზრო ურთიერთობებზე გადასვლას და კერძო საკუთრების დამკვიდრებას.

საუბედუროდ, ჩვენი საზოგადოების ძალიან დიდი ნაწილი დამოუკიდებლობისა და საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ცხოვრებას მოუმზადებელი შეხვდა.

ის მომხმარებლიდან მეპატრონედ ვერ იქცა...

ვერც ახლად ჩამოყალიბებულმა ეროვნულმა მთავრობამ ვერ აუბა მხარი ახალი ცხოვრების რეალობას. ბოლომდე ვერ გაითავისა შექმნილი ახალი რეალიები. ბოლომდე ვერ შეიმუშავა, ვერ ჩამოაყალიბა და დანერგა სრულიად ახალი ეროვნული იდეოლოგია.

ქართული ეროვნული იდეოლოგია უნდა გამხდარიყო დამოუკიდებელი ქვეყნისა და თავისუფალი ერის ცხოვრების, მოღვაწეობის და შემდგომი განვითარების იდეაც და ახალი გეზიც.

საუბედუროდ ბევრი შეცდომები იქნა დაშვებული როგორც პრივატიზაციის და საზო-

გადოებრივი მეურნეობის გამართვა-ამუშავების, ასევე სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესებისა თუ მართლწესრიგის აღდგენა-დაცვის პროცესებში...

ამას დაერთო ჩვენი ქვეყნისა და ერის დამოუკიდებლობისადმი ტრადიციულად არაკეთილგანწყობილი ქვეყნების, პირველ რიგში რუსული, შემდეგ კი საბჭოთა იმპერიის დომინანტი სახელმწიფოს დაუფარავი ძალისხმევა, რომ ჩვენი ქვეყანა მისი გავლენის სფეროში კვლავ მოქცეულიყო.

ყოფილი საბჭოთა იმპერიის სამართალმემკვიდრემ, დომინანტმა ქვეყანამ, ნააწყდა რა ჩვენი ქვეყანისა და ხალხის ურყევ ნებას ყოფილიყო სუვერენული, დამოუკიდებელი, ევროპული იდეისა და ფასეულობების მატარებელი ქვეყანა, გააჩალა ანტიქართული, ანტისახელმწიფოებრივი ქმედებები, რაც პირველ რიგში გამოიხატა ჯერ კიდევ საბჭოთა რეჟიმის ჩამოყალიბება-დამკვიდრების გარიჟრაჟზე საქართველოში ჩადებული „ნელი მოქმედების ნაღმების“ ამოქმედებაში, კერძოდ, ხელოვნურად შექმნილ ავტონომებში ნაციონალისტუ-

რი, სეპარატისტული იდეების გაღვივებაში, რასაც საბოლოოდ მოჰყვა სამოქალაქო დაპირისპირება და ჯერ აფხაზეთის, შემდეგ კი ცხინვალის ომი და ამ რეგიონების ძალისმიერი ჩამოშორება საქართველოს ერთიანი სხეულიდან.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, საუბედუროდ და დასანანად, ქართული საზოგადოების გარკვეული ნაწილი ახლად შექმნილ რეალობებს მოუმზადებელი შეხვდა. კომუნისტური იდეოლოგიის მარნუხებს და მომხმარებლურ ცნობიერებას თავი ვერ დააღწია.

ამას დაერთო სეპარატისტული, ძმათამკველელი, ჩვენი ხალხისათვის დამღუპველი შედეგების მქონე სამოქალაქო ომები, ქვეყნის ეკონომიკის მოშლა, სოციალური და საყოფაცხოვრებო პირობების გაუარესება, მანკიერებათა აღზევება და უკეთურთა და უკეთურებათა მომრავლება.

ბევრმა, სხვადასხვა, ერთობ საჭირო, შესაძლებლობის მქონემ, მაგრამ სულმოკლემ, იმის მაგივრად, რომ შებრძოლებოდა შინაურ თუ გარეულ მტერს, კორუფციას, განუკითხ-

აობასა და სიდუხჭირეს, თავად დაემყარებინა წინაპართა სისხლით, ოფლით და ცრემლით შენარჩუნებულ-დანატოვარ მამულში მშვიდობა, სამართლიანობა ექცია ცხოვრების ნორმად, შებრძოლებოდა და დაემარცხებინა კორუფცია, კრიმინალი და განუკითხაობა, დაემკვიდრებინა ქვეყანაში თავისუფალი საბაზრო ურთიერთობები, აელორძინებინა მოშლილი მეურნეობა, დაემუშავებინა და მოევლო ბარაქიანი ქართული მინისტვის, მისი ყველა სიმდიდრე და დოვლათი ჩაეყენებინა მისი და მთელი ერის სამსახურში, უფრო იოლი გზა აირჩია, ემიგრაციის გზას დაადგა. მშობლიურ სახლში, წინაპართა მამულში, თუნდაც გაჭირვებულ, დუხჭირ ცხოვრებას სხვასთან ხიზნობა არჩია. ცხოვრებისა და მუშაობის შედარებით იოლი გზა გამონახა. მისი ცოდნის, ნიჭისა და ძალ-ღონის საკუთარ ქვეყანასა და ერზე ზრუნვაში დახარჯვა – გამოყენების მაგივრად სხვის სამსახურში ჩადგომა არჩია.

საუბედუროდ, ზოგიერთი ქართველი ცხოვრების იოლი და უკეთესი პირობების ძებნაში უცხოეთში ნებაყოფილებითაც კი წასულა.

ერთი სიტყვით, ჩვენი ერის და საერთოდ, საქართველოს მოსახლეობის, მნიშვნელოვანი ნაწილი სხვადასხვა ქვეყნებში დაიქსაქსა, მიმოიფანტა.

რა თქმა უნდა, ემიგრანტთა უმეტესობა უცხოეთში იძულებით წავიდა. იქ ნაღვან-ნაშრომით, წვა-დაგვით ნაშოვნი და ნათესავ-მოკეთეებზე გამოგზავნილი ფულით თუ სხვა მატერიალური სახსარით დღესაც ბევრი საქართველოში დარჩენილი ცხოვრობს, თორემ ესეც რომ არ ყოფილიყო, არავინ იცის, აქ დარჩენილებს რა დაემართებოდათ. ისინი, უდავოდ დიდი მადლობისა და მოფერების ღირსნი არიან...

მე მესმის მათი. ბევრს ელემენტარული, საარსებო საშუალებაც არ გააჩნდა. ბევრი მათგანი ოჯახის წევრების შიმშილით სიკვდილის საშიშროების წინაშე დადგა. საკუთარ ქვეყანაში სხვა გზა და საშველი ვერ გამოიხატა და თვალცრემლიანი, გულდამძიმებული და მორალურად განადგურებული დაადგა ემიგრაციის გრძელ, ძნელ, ფათერაკებიან და ეკლიან გზას.

ვაი, რომ, ბევრი მათგანი არალეგალური მი-

გრაციის მსხვერპლი გახდა.

მე არ მაქვს მიზნად დასახული, ჩემო მკითხველო, ახლა თქვენი გრძნობა-გონება დავამძიმო არალეგალური მიგრაციის თუ ემიგრაციის ფათერაკებისა და საშინელებების შესახებ თხრობით. ამის შესახებ, შეძლებისდაგვარად, ჩემს ერთ-ერთ რომანში მოგიტხრობდით.

მე ემიგრანტების ერთი კატეგორია არ მომწონს. მათი ქცევები და აზრთა მოძრაობანი მაშფოთებს. თუნდაც გოჩას მაგვარი შუადღის შემდეგ გადიდკაცებული, გაკეთებული, გამდიდრებული, მაგრამ გონება-აზროვნება გაუკუღმართებული...

ვაი, რომ, სამშობლოში დარჩენილებმა, რომლებმაც გავუძელით სეპარატისტებისა და იმპერიული ძალების მიერ თავსმოხვეულ ომებს, გაჭირვებას, შიმშილსა და სიდუხჭირეს, დავღვარეთ სისხლი, ოფლი და ცრემლი, პატარა ბელურასავით არ შევუშინდით სიცოცხესა და შიმშილს, არ შევიცვალეთ მამულისადმი ერთგულების რწმენა და შემართება, არ ვუღალატეთ და ბოლომდე ვუერთგულეთ სამართლიან და პროგრესული განვითარების ევ-

როპულ გზას, ამ არჩევანის შეუქცევადი გად-
ანყვეტილებისთვის კი აუწყავი, აუნაზღაურე-
ბელი საფასური გადავიხადეთ კომფლიქტებსა
თუ მამულისათვის ბრძოლებში დაღუპული
ქართველების, საკუთარი სახლებიდან გა-
მოდევნილი ნახევარი მილიონი ლტოლვილი
საქართველოს მოქალაქის და ქვეყნის ტერი-
ტორიის ოცი პროცენტის ოკუპაციის სახით,
მაშინ როცა ჩვენი დასავლელი მეგობრებისა
და პარტნიორების დახმარებით შევძელით
კორუფციის დაძლევა, სამართლიანობის
შეუქცევადი გზების დასახვა-დამკვიდრება,
ქვეყნის თავდაცვისუნარიანობის შექმნა-შენ-
არჩუნება და ამალღება, ეკონომიკისა და სოფ-
ლის მეურნეობის აღორძინება-განვითარების
პერსპექტივების რეალობად ქცევა და ბევრი
სხვა სიკეთის დამკვიდრება, თურმე კიდევ ბევ-
რი უნდა გავაკეთოთ და „გავხდეთ ღირსნი“,
რომ ძნელბედობის ყამს სამშობლომიტოვებუ-
ლი, იოლი, უკეთესი ცხოვრების ძიებაში გად-
აგებული, სხვის თეოზე ნამონოლილი და სხვის
სამსახურში ჩამდგარი, სხვის „უღელში ნაბამ-
ი“ და „კისერგადაღლეტილი“ ზოგიერთი ვაი

ემიგრანტი, ვაი ქართველი თუ უკვე ნაქართვე-
ლარი ჩამოვიდეს, აწყობილი ცხოვრება მიით-
ვალოს და შეიფეროს და კიდევ ჩვენ ქედმაღ-
ლურად გადმოგვხედოს და ჩვენზე ბატონობას
შეეცადოს... ვერ მოგართვით!!!

თუ პატრიოტი ხარ, თუ სამშობლო გიყვარს
და გტკივა, დროზე ჩამოდი და გვერდში დამიდ-
ექი.

მე ახლაც მიჭირს ეკონომიკურადაც და ბევ-
რი რამ მაკლია სოციალურ სფეროებშიც. მე ახ-
ლაც მიჭირს გარე თუ შინაურ მტრებთან გამ-
კლავება. აქახლაცაქტუალური იამის საფრთხე,
რომ შენს მიერ უგულოდ და უღვიძლოდ მი-
ტოვებულ ნასახლარს, ნაფუძარ-სავარგულს,
შენი წინაპრების საფლავებს გადამთიელი და
უცხოტომელი დაეპატრონება... ის კი ძალუმად
მოდის, წინ მოიწევს ბევრი ფულით, ინვეს-
ტიციების ჩადების ცბიერი ფანდებით, აშკა-
რა თუ ფარული მუქარით, ბევრი დოვლათის
შექმნის შეპირებით, ზოგიერთი ბედოვლათი,
სულმოკლე და ზოგიერთ შემთხვევაში, გაუც-
ნობიერებლად თუ გაცნობიერებულად მტრუ-
ლად განწყობილი თანამემამულის ხელშეწყო-

ბით თუ წინამძღოლობით, ფერებ-ფერებით და ხვევნა-კოცნით უნდა წამართვას თავისუფლება, სახელმწიფოებრიობა, ცივილიზებული სამყაროსკენ ლტოლვა და სწრაფვა, თავისუფალი განვითარებისა და მომავალი თაობების ღირსეული აღზრდის შესაძლებლობა, თავზე უნდა დამამხოს ეროვნული ფასეულობები, ქართული თვითმყოფადობა, ღირსება და მორალი, ანტიკური, მრავალსაუკუნოვანი კულტურა, ჩვენი წინაპრების სისხლით, ოფლით და ცრემლით ნაჭედი ისტორია და ტრადიციები...

გოჩა, მე მხოლოდ გარეშე მტრებს როდი ვებრძვი. სიმართლე ბოლომდე ითქვას: მარტო გარეშე მტრებთან როდი მიწევს გამკლავება! შინაურიც ბევრი მყავს მოშურნე და არაკეთილმოსურნე!.. აქაც ბევრს, ეთნიკურად არაქართველს, თუ ვაიქართველს არ ვეხატები გულზე. ბევრი ოცნებობს ჩემს გადაგვარება-გადაშენება-გადაჯიშებაზე. ამის დასტურად საკმარისია გავიხსენოთ დიდი ვაჟას პოემის – „ჰაოს და ქართლოს“ პერსონაჟის თანამედროვე პროტოტიპები, ანდა ჩვენი თანამემამულე ეთნიკური სომხებით დაკომპლექტებული ავადსახსენ-

ებელი „ბაგრამიანის“ ბატალიონის „საქმენი საგმირონი“ აფხაზეთისთვის ომში...

მე ქვემო ქართლისა და სამცხე-ჯავახეთის ზოგიერთი რაიონის რიგი უმადური შვილის ქცევები ახლაც მაშფოთებს და დღესაც პირ-შეუკრელი იარასაცით მაჭდევია ქართულ სხეულზე, რომლიდანაც პერიოდულად ქართული სისხლი წვეთ-წვეთად ჟონავს. ქართული სხეული ნელ-ნელა სისხლიდან მეცლება... მართალია მე ცდას არ ვაკლებ, ამ მიმართულებითაც რალაცებს ვაკეთებ, მაგრამ ამ მხვრივაც მარტოდ-მარტოს გამკვლავება დღითიდღე მიძნელდება, აქაც ხელის შეშველება დროულად მჭირდება, შენი ხელის შეშველება...

ვაი, რომ გარეშე, ჩემი ერისა და სახელმწიფოსადმი მტრულად განწყობილი ძალებისთვის ანტიქართული საქმეების საკეთებლად ეს „შმორიანი ჭაობი“ ნოყიერი ნიადაგი და საიმედო საყრდენი გახდა. აკი, მოსკოვში თბილად მოკალათებული, გაზულუქებული, პირადცხოვრებაანყობილი, მშობლის უარმყოფელი, დედინაცვალს შეკედლებული, სხვის „თეოზე“ ნაპატივები, წარმოშობით აქაური, სეპარატ-

ისტული საზოგადოებრივი გაერთიანება „ჯავახკ“-ის ქოფაკ-ემისრები ამ კუთხეების ეთნიკურად სომეხ მოსახლეობას პერიოდულად უწამლავენ გრძნობა-გონებას, აგულიანებენ და აქეზებენ.

ეს ყველაფერი ერთ „დიად საქმეს“ ემსახურება: ძალისხმევასა და ცდას არ აკლებენ, რათა საერთაშორისო არენაზე საქართველოს სახელი გაუტეხონ, დემოკრატიული და ტოლერანტი ქვეყნის იმიჯი შეუღახონ, რათა ამ ბრალდებების გაქარწყლებასა თუ აბსურდულ შემოტევებზე მეზრძოლ ქართველ ერს ძალები დაექსაქსოს და მთელი ენერჯით ვერ იბრძოლოს და იღვანოს ევროპული იდეის, ქვეყნის ეკონომიკის აღორძინება-გამართვის, რეალური სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების დამკვიდრება-განხორციელებისათვის.

მტრულად განწყობილი რეაქციული ძალები ამ „ჭაობის“ ანტიქართულად, სეპარატისტულად განწყობილ „ბინადრებს“ პერიოდულად იყენებენ საქვეყნოდ საკიჟინებლად, რომ, თურმე, მზრუნველი და შემწყნარებლუ-

რი ყვეყანა არ გვაქვს, რომ მართლმადიდებელი ქართველები სათანადოდ არ ვზრუნავთ ეროვნული უმცირესობების თუ განსხვავებული რელიგიური იდეოლოგიის მატარებლების უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვის კუთხით და გვიყენებენ აბსურდულ ბრალდებებსა თუ მოთხოვნებს...

კიდევ რომელი ერთი ჩამოგითვალო, ჩემო გოჩა, რომ დაგარწმუნო: შენ აქ უფრო სჭირდები დედასამშობლოს, უფრო მეტად უნდისარ, გულისა და თვალების აწვამდე ენატრები აქ დარჩენილ შენს ღვიძლ და-ძმებს...

მე ჯერ კიდევ ამ ყველაფერს ვუმკლავდები, მაგრამ ქართული ანდაზისა არ იყოს: „საწყალ კაცს ქვა აღმართში დაენევაო“... ყველა ზემოთ ჩამოთვლილ უბედურებას დაემატა გლობალიზაციის, ფსევდოფასეულობების და გაუკუღმართებული ცხოვრების წესების შემოტანა-გავრცელება-დამკვიდრების საფრთხეც და მარტომ შეიძლება მართლა ველარ გავუძლო, გავტყდე, გავნადგურდე, გავჩანაგდე და ხილულმა თუ უხილავმა მტერმა სამუდამოდ დაეპატრონოს ჩვენს მიწა-წყალს, დაგვინგრი-

ოს ჩვენი სახელოვანი წინაპრებისა და ჩვენი სალოცავები, გადაგვითხაროს მამა-პაპათა საფლავები, კავკასიაში საქართველოსა და ქართველობის სახსენებელიც კი მოსპოს!..

ამიტომ, ჩემო შეძლებულ ემიგრანტო ქართველო, ულტიმატუმებსა და წინაპირობებს კი ნუ მიყენებ, დროზე ჩამოდი, ჩამოიტანე შენი ფინანსები, ქართულ ეკონომიკასა და ინფრასტრუქტურაში ჩადე ინვესტიციები. ერთად ავანყოთ ბიზნესი, ავალორძინოთ ეკონომიკა და სოფლის მეურნეობა და აღვადგინოთ ყოველივე ქართული, გავაძლიეროთ დედასამშობლო, რათა სამარადყამოდ „ჩვენი თავი, ჩვენვე გვეყუდნეს“...

... იცი, როგორ მინდა! შენც დაგაავადოს დიადი მგოსნის – აკაკის გულიდან ამოხეთქილმა განცდამ!.. მთელი არსებით მინდა დროზე მიიღო, იქნებ მართლაც, საარაკოდ ვაჟკაცური გადანყვეტილება, დროზე წამოხვიდე და საქართველოს კარიბჭეზე მოსულმა, ეგებ სინანულითაც, მაგრამ ამაყმა და თავანუელმა, ნოსტალგიით დაღლილმა და მონატრებით გათანგულმა, ზნეობრივად და სულიერად გან-

წმენდილმა, განსპეციაკებულმა და ამალღე-
ბულმა, სამშობლოში დაბრუნების სიხარულის
ცრემლით თვალდანამულმა, წაიღიღინო:

**„ვერ ავიტანე ობლობა,
სისხლის ცრემლები ვღვარეო;
წამძლია სულმა და გულმა,
შენს ნახვას დავეჩქარეო...“**

მე კი გპირდები, შეგაგებო „ცა-ფირუზ,
ხმელეთ – ზურმუხტი“ სამშობლო მხარე!..
ჩამოდი ძმაო!.. სანამ გვიანი არაა, ჩამოდი...
გვედრები!!! დამიდექი გვერდში, დავიკაპი-
წოთ მკლავები და ერთად ვაშენოთ და გავა-
ძლიეროთ ჩვენი სანუკვარი და საყვარელი
ღვთისმშობლის წილხვედრი საქართველო, იმ
შეგნებით და შეგონებით, რომ ჩვენი საქმე ჩვენ
უნდა ვაკეთოთ, ჩვენი ასაშენებელი ჩვენ უნდა
ავაშენოთ, ჩვენს საპატრონებელს ჩვენვე უნდა
ვუპატრონოთ და თუ სამშობლოს დასჭირდა,
ჩვენი დასაღვრელი სისხლი ჩვენვე უნდა გავი-
ღოთ!

P.S.

... ბოლოს, ისევ შენზე დანატრებული, თვალცრემლდანამული მოგმართავ! ამჯერად მისაბაძი „კაი ყმის“, ბიზნესმენისა და მამულიშვილის ლევან ვასაძის სიტყვებით:

**„დაბრუნდებოდი მშობლიურ სახლში,
რაც ღმერთმა მოგცა, იმით ძლიერი,
დათმენის სიბრძნეს ჩაჰხედდი თვალში,
მოიქცეოდი, როგორც ივერი.“**

**ჩაგიხუტებდი, რაც წლები დაგრჩა,
ჩვენს სამკვიდროში კვლავ იქნებოდი
და შენნაირი გარეთ ვინც დაგრჩა,
ანი იმაზე დაფიქრდებოდი...“**

აკაკი მახარაძე

შენ თუ არა, ვინ?!

მოთხრობა

რედაქტორი:

ოთარ ცინარიძე

ტექნიკური

რედაქტორი:

ლევან ბოჭორიშვილი

კომპიუტერული

უზრუნველყოფა:

ნინო აკუჯბა

ალიოშა მახარაძე